

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MOBİL OYUN DESTEKLİ MERHAMEE EĞİTİMİNİN YAZ KUR'AN
KURSU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İZMİR İLİ
KEMALPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ

SAFFET YILMAZ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. KAMİL ÇOŞTU

BARTIN-2025

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**MOBİL OYUN DESTEKLİ MERHAMET EĞİTİMİNİN YAZ KUR'AN KURSU
ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İZMİR İLİ KEMALPAŞA İLÇESİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Saffet YILMAZ

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman :

Üye :

Üye :

BARTIN-2025

KABUL VE ONAY

Saffet YILMAZ tarafından hazırlanan “MOBİL OYUN DESTEKLİ MERHAMET EĞİTİMİNİN YAZ KUR’AN KURSU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İZMİR İLİ KEMALPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma, 19.08.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitimi Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun .../...../20.... Tarih ve 20.../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zafer CEYLAN

Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Kamil ÇOŞTU danışmanlığında hazırlamış olduğum “MOBİL OYUN DESTEKLİ MERHAMET EĞİTİMİNİN YAZ KUR’AN KURSU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İZMİR İLİ KEMALPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

19.08.2025

Saffet YILMAZ

ÖN SÖZ

Diyanet İşleri Eski Başkanı Mehmet Görmez' e göre merhamet eğitimi, kalbin katılığı, kabalığını ortadan kaldıran, pasını silen, üzerindeki lekeleri izole eden, ilahî rahmet ile bireyler arasındaki kilidi açan, her türlü engeli ortadan kaldıran, kin, öfke, intikam, şehvet ve ihtiras gibi kötü huylardan kalbi temizleyen bir erdemdir ve tüm çocuklarımızın merhamet eğitiminden hakkıyla nasibini alması temennisiyle.

Bu çalışmanın her aşamasında bana destek olan, yardımlarını esirgemeyen çok kıymetli danışmanım Doç. Dr. Kamil ÇOŞTU'ya, bakış açısı ile çalışmamda farklı yönleri görmemi sağlayan hocalarım Doç. Dr. Muhammed YAMAÇ, Doç. Dr. Seyyid SANCAK ve Doç. Dr. Vahit CELAL'e çok teşekkür ederim. Yine çalışmaya başlamadan yön veren ve yol gösteren kıymetli hocam Prof. Dr. İsmail ARICI' ya, mobil uygulamadaki katkılarından dolayı Onur ADIGÜZEL' e ve anket çalışmasını yaptığımız Cami ve Yaz Kur'an Kursu hocalarıma öğrencilere ve velilerimize teşekkür ederim.

Bu stresli dönemde beni anlayışla karşılayıp bana en büyük desteği veren sevgili eşim ve çocuklarıma, yetişmem konusunda çocukluğumdan itibaren yardımlarını ve dualarını esirgemeyen değerli büyüklerime ve burada adını sayamadığım arkadaş ve aile çevreme teşekkürü bir borç bilirim.

Saffet YILMAZ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

MOBİL OYUN DESTEKLİ MERHAMET EĞİTİMİNİN YAZ KUR'AN KURSU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: İZMİR İLİ KEMALPAŞA İLÇESİ ÖRNEĞİ

Saffet YILMAZ

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kamil ÇOŞTU

Bartın-2025, sayfa: 90

Günümüzde ivme kazanan teknolojik gelişmeler her alanda vazgeçilmez bir hal almıştır. Teknolojinin sunduğu imkânlar insan yaşamının her safhasında; yaşam tarzı, bilgiyi edinme yolları, eğitim alma şekilleri gibi birçok alanda değişimlere neden olmuştur. Yaşanan bu gelişmeler neticesinde eğitim sisteminde de çağa uygun araç gereç ve materyal kullanılması kaçınılmazdır. Bu durum din eğitimi için de geçerlidir. Özellikle bilgiyi edinme yolu olarak kullanılan kitle iletişim araçlarının oluşturduğu zararlı içeriklerden, çocukların ve gençlerin korunması amacıyla din eğitiminin bir fırsata dönüştürülmesi gereklidir. Yayımlanan içeriklerden etkilenen çocuklar ve gençlerin şiddet eğilimlerinin arttığı yapılan araştırmalarla ortaya konulmaktadır. Bu bakımdan çocuk ve gençlere teknolojinin sunduğu imkânlarla merhamet eğitiminin verilmesi elzemdir.

Bu araştırmada 2024-2025 yılının yaz döneminde İzmir İli Kemalpaşa İlçe Müftülüğüne bağlı çeşitli camilerdeki Yaz Kur'an Kursu 5-8. sınıf öğrencilerinin Mobil Oyun Destekli Merhamet Eğitimi verilerek bu değerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda deneysel desen modeli ile neden- sonuç ilişkisi kurmayı amaçladık. Deneysel desenden biri deney grubu yani (mobil uygulamanın uygulandığı) diğeri de kontrol grubu (öğretimin normal yapıldığı grup)olarak belirlenmiştir.

Yapılan bu çalışmada yukarıda belirttiğimiz gruplara ön-test ve son-test kontrol gruplu ölçüm yapılarak hata payını düşürmeye çalışılmıştır.

Bu nedenle araştırmada aynı öğrenciler ve uygulayıcı öğretmenle çalışılmıştır. Çalışmada öğrenciler gönüllülük esasına göre, deney grubu ve kontrol grubu olarak ayırım yapılmış, grupların homojen olması içinde cinsiyet, yaş sayıları eşit tutulmasına özen gösterilmiştir.

Araştırmanın yürütülmesi, deney gruplarındaki yirmi dokuz ve kontrol gruplarındaki yirmi dokuz toplamda elli sekiz öğrenci ile olmuştur. Kontrol grubu ile yaz kuran kursu öğretim programın da belirtilen biçimde dersler yapılmıştır. Deney grubunda ise araştırmacı tarafından merhamet eğitimi duygusuna yönelik hazırlanan mobil uygulama uygulanmıştır. Bu çalışmada temel eğitim düzeyindeki öğrencilerin merhamet düzeylerini artırmak amacıyla geliştirilen bir bilgisayar oyunu kullanılmıştır. Oyunda, seviyeleri geçmeyi teşvik eden zenginleştirilmiş video ve bulmaca içerikleri yer almıştır. Uygulama temmuz ayında başlamış ve dört hafta boyunca devam etmiştir.

Araştırma kapsamında deney ve kontrol grubu olmak üzere iki ayrı öğrenci grubu oluşturulmuştur. Uygulama öncesinde her iki gruba, önce ön test olarak “Merhamet Ölçeği” uygulanmıştır. Takip eden dört hafta süresince yalnızca deney grubuna mobil uygulama aracılığıyla çeşitli içerik etkinlikleri sunulmuştur. Uygulamanın tamamlanmasının ardından, her iki gruba son test olarak aynı ölçek tekrar uygulanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Türkçe’ ye Akdeniz ve Deniz tarafından uyarlanan 24 maddelik “Merhamet Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, bireylerin başkalarına karşı duyduğu merhameti altı farklı boyutta değerlendirmektedir.

Elde edilen nicel veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları, mobil uygulama yoluyla yapılan müdahalenin deney grubundaki öğrencilerin merhamet düzeylerini olumlu yönde etkilediğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Değer, Eğitim, Merhamet, Mobil Uygulama

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

THE EFFECT OF MOBILE GAME- SUPPORTED COMPASSION EDUCATION ON SUMMER QURAN COURSE STUDENTS: THE CASE OF KEMALPASA DISTRICT, İZMİR PROVINCE

Saffet YILMAZ

Bartın University

Graduate School

Department of Philosophy and Religious Sciences

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Kamil ÇOŞTU

Bartın - 2025, pp: 90

Today, accelerating technological developments have become indispensable in every field. The opportunities offered by technology have led to changes in various areas, including lifestyle, information acquisition, and education at every stage of human life. As a result of these developments, it is inevitable to use tools and materials suitable for the age in the education system. This is also true for religious education. Religious education should be turned into an opportunity to protect children and young people from harmful content created by mass media, which is used as a way of obtaining information. Studies have shown that children and young people who are affected by the content broadcast increase their tendency towards violence. In this respect, it is essential to provide compassion education to children and young people with the opportunities offered by technology.

In this research, it was aimed to examine this value by giving Compassion Education with Information Technologies to 5-8th- grade students in the summer Quran courses in various mosques affiliated to the Kemalpasa District Mufti's Office of Izmir Province in the summer period of 2024-2025.

In our study, we aimed to establish a cause-and-effect relationship with the experimental

design model. One of the experimental designs was determined as the experimental group (where the mobile application was applied) and the other as the control group (where the teaching was done normally).

In this study, we tried to reduce the margin of error by performing pre-test and post-test control group measurements for the groups mentioned above.

For this reason, the same students and teacher practitioners were used in the study. In the study, the students were divided into experimental and control groups on the basis of volunteerism, and care was taken to keep the groups homogeneous in terms of gender and age.

The study was conducted with twenty-nine students in the experimental group and twenty-nine students in the control group, totaling fifty-eight students. Lessons were held with the control group as specified in the summer Quran course curriculum. In the experimental group, the mobile application prepared by the researcher for the sense of compassion education was applied.

In this study, a computer game developed to increase the compassion levels of students at the basic education level was used. The game included enriched video and puzzle content that encouraged passing the levels. The implementation started in July and continued for four weeks.

Within the scope of the research, two separate student groups were formed as experimental and control groups. Before the implementation, the Compassion Scale was administered to both groups as a pretest. During the following four weeks, only the experimental group was presented with various content activities through the mobile application. After the completion of the application, the same scale was reapplied to both groups as a post-test. The 24-item “Compassion Scale,” adapted into Turkish by Akdeniz and Deniz, was used as a data collection tool in the study. The scale evaluates the compassion of individuals towards others in six different dimensions.

The quantitative data obtained were evaluated by the content analysis method. The findings of the study showed that the intervention through a mobile application positively

affected the compassion levels of the students in the experimental group.

Keywords: Religious Education, Value, Education, Compassion, Mobile Application.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME	iii
ÖN SÖZ	iv
ÖZET	v-vi
ABSTRACT	vii-ix
İÇİNDEKİLER.....	x-xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
TABLolar DİZİNİ.....	xiv-xv
EKLER DİZİNİ	xvi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvii
1. GİRİŞ.....	1-3
1.1. Problem	3-4
1.1.1. Araştırmanın Önemi.....	5
1.1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.1.3.Sınırlılıklar.....	6
1.1.4.Sayıtlar	6
1.1.5. Tanımlar	6-7
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	8
2.1. Eğitim	8
2.1.1. Din Eğitimi.....	8-9
2.1.2. Bilgisayarla Eğitim.....	9-10
2.1.2.1.Bilgisayar Destekli Eğitim	10-12
2.1.2.2.Bilgisayar Destekli Öğretim	12-13
2.1.3.Bilgisayar Oyunu ile Eğitim	13-14
2.1.3.1. Yazılım Çerçevesi	14-15
2.1.3.2. Yazılım Dili Nedir?.....	15
2.1.3.3.Mobil Oyun	16
2.1.3.4.Mobil ve Web Uygulamada Kullanılacak Model	16-17
2.1.3.5.Mobil Uygulamada Merhamet ile İlgili Ayet ve Hadisler.....	17-18
2.1.4. Merhamet Eğitimi	18-20
2.1.4.1. Bilgisayar ile Merhamet Eğitimi	20-21
3. MATERYAL VE METOT	22

3.1. Araştırma Modeli	22
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	23-24
3.3. Veri Toplama Araçları	24-26
3.4. Verilerin Analizi	26-35
3.5. Etik Konular	35
4. BULGULAR	36
4.1. Bilgisayar Programları: BP Demografik Bilgiler	36
4.2. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması	47
4.3. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Son Test Puanlarının Karşılaştırılması	48
4.4. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	49
4.5. Bilgisayar Programları: BP Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	51
4.6. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Cinsiyet Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması	52
4.7. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Yaş Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması	56
4.8. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Anne Eğitim Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması	57
4.9. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Baba Eğitim Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması	59
4.10. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Sınıf (veya oku türleri) Durumu Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması	61
4.11. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Akademik Başarı Durumu Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması	62
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	65
5.1. Tartışma	65
5.1.1. Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubunun ön test puanları arasındaki farkın incelenmesi	65
5.1.2. Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubunun son test	

puanları arasındaki farkın incelenmesi.....	65-66
5.1.3. Bilgisayar Programları: BP Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi.....	66
5.1.4. Bilgisayar Programları: BP Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi.....	66
5.1.5. Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubu katılımcıların cinsiyete göre incelenmesi.....	66-67
5.1.6. Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubu katılımcıların yaşa göre incelenmesi.....	67
5.1.7. Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubu katılımcıların anne eğitim durumuna göre incelenmesi	67-68
5.1.8. Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubu katılımcıların baba eğitim durumuna göre incelenmesi	68
5.1.9. Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubu katılımcıların sınıf düzeyine göre incelenmesi	68
5.1.10. Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubu akademik başarı düzeyine göre incelenmesi	69
5.2.Sonuç	69-70
5.3. Öneriler	70-71
KAYNAKLAR.....	72-78
EKLER	79-89
ÖZGEÇMİŞ	90

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
<u>No</u>	<u>No</u>
1.1: Mobil uygulamada merhamet ile ilgili ayet ve hadis görselleri.	17
1.2: Mobil uygulamada merhamet ile ilgili ayet ve hadis görselleri	18

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
3.1: “Merhamet Ölçeği” verilerine ait Levene’s varyansların homojenliği testi.....	27-28
3.2: “Merhamet Ölçeği” verilerine ait Shapiro-Wilk normallik testi.....	28-29
3.3: “Merhamet Ölçeği” verilerine ait Levene’s varyansların homojenliği testi.....	29-30
3.4: “Merhamet Ölçeği” verilerine ait Shapiro-Wilk normallik Testi.	30-32
3.5: “Merhamet Ölçeği” verilerinin güvenilirlik analizi 1.	32
3.6: “Merhamet Ölçeği” verilerinin güvenilirlik analizi 2.	32-33
4.1: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin cinsiyete göre frekans dağılımı.....	36
4.2: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin yaşa göre frekans dağılımı.....	37
4.3: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin sınıfa göre frekans dağılımı.	37-38
4.4: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin anne-babanın tutumuna göre frekans dağılımı..	38-39
4.5: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre frekans dağılımı.....	39
4.6: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre frekans dağılımı.....	40
4.7: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin akademik başarı düzeyine göre frekans dağılımı.....	41
4.8: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin şahsına ait teknolojik aletlere göre frekans dağılımı.....	42-43
4.9: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin teknolojik aletlerle günlük kullanım sürelerine göre frekans dağılımı.....	43-44
4.10: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin sosyal medya kullanımına göre frekans dağılımı...	44
4.11: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin dini konuları bireysel olarak araştırırken bilgisayar vb. teknolojik alet kullanımına göre frekans dağılımı	45
4.12: Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi konu anlatımlarında bilgisayar kullanımına göre frekans dağılımı.....	45-46
4.13: Yaz Kuran Kursu öğrencilerinin Din Kül. ve Ahlak Bilgisidersi konu anlatımlarında bilgisayar destekli oyunların kullanımına göre frekans dağılımı.....	46
4.14: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubunun ön test puanlarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T- testi	47-48
4.15: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubunun son test puanlarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T- testi	48-49
4.16: Bilgisayar Programları: BP Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T-testi	50-51

4.17: Bilgisayar Programları: BP Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T-testi	51-52
4.18: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların cinsiyet faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T- testi.....	53-55
4.19: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların cinsiyet faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını tek yönlü ANOVA (Welch's) analizi	55
4.20: Bilgisayar Programları:BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların yaş faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılması test etmek içintek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi	56-57
4.21: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların anne eğitim durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek içintek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi	57-59
4.22: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların baba eğitim durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek içinvaryans analizi (ANOVA) testi.....	59-60
4.23: Levene'stest	60-61
4.24: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların sınıf (veya okul türleri) durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi	61-62
4.25: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların akademik başarı durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek içintek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi	62-64

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1.Kişisel bilgi formu.	79-80
EK 2.Merhamet ölçeği	81
EK 3.Etik kurul onay yazısı.	82
EK 4.Kullanılan ölçeğin izin yazısı.	83
EK 5.13. Uluslararası New York Sosyal, Beşeri, İdari ve Eğitim Bilimleri Kongresi 2025 bildiri tam metin kitabı.....	84-86
EK 6.Mobil uygulamada kullanılan ayet ve hadisler.	87-89

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

F	: Levene's homojenlik test istatistiği
N	: Gözlem sayısı
X	: Ortalama
P	: Anlamlılık derecesi
r	: Kolerasyon katsayısı
Sd	: Serbestlik derecesi
Ss.	: Standart sapma
χ^2	: ki kare dağılımı
U	: Mann Whitnay U test istatistiği
W	: Normallik test (Shapiro-Wilk) istatistiği

KISALTMALAR

ANOVA	: Analysis of variance
a.s.	: Aleyhisselam
bkz.	: Bakınız
BDÖ	: Bilgisayar destekli öğretim
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
DKAB	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
H.z.	: Hazreti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ss.	: Sayfa
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Yay.	: Yayınları

1. GİRİŞ

Günümüzde kitle iletişim araçları insanların günlük yaşantısının bir parçası olmuştur. Kitle iletişim araçlarının çok fazla kullanılması, insanları menfi ve müspet yönden bazı hususlar bakımından etkilemektedir. Bu hususlar arasında maalesef ki, çocuk ve gençlerin eğitime yönelik özellikle dini içeriklerin oldukça sınırlı olduğu gözlenmektedir. Bizden sonraki kuşağın huzuru ve sosyal dayanışmanın toplumu kuşatması için insanların bireysellik ve şiddete karşı durmaları; sevgi, merhamet gibi değerleri benimsemeleri mutlu bir toplum için elzemdir (Şen, 2011: 28).

Değerler, bireylerin yaşamlarına anlam katar. Bireylerin olaylara bakış açısını ve bunlar karşısında ortaya koyacakları tutumları şekillendirir. Bu bağlamda değerler, insan hayatında ayrı bir öneme sahiptir. Öyle ki, birey yaşamında sempati duyduğu şeylere karşı olumlu tepkilerde bulunurken; sevmediği, istemediği şeylere karşı da olumsuz geri bildirimlerde bulunarak bir değeri temsil etmektedir (Kaymakcan ve Meydan, 2011: 30). Bireyin yaşamında olaylar karşısında verdiği tepki ve davranışlar hem bireyi ve aileyi hem de bütün toplumu etkilemektedir. Bu perspektiften bakıldığında toplumun, bir bütün olarak birbirine kenetlenebilmesi ve devamlılığının sağlanmasının temeli olarak kabul edilen değer kavramının (Ulusoy ve Dilmaç, 2012: 15) bireylere kazandırılması aile ve toplumu ilgilendirdiği kadar devletin de bir görevidir. Devletler bu görevi okullar vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Bir insanda değer algısının sağlıklı gelişebilmesi için aile, toplum ve okul bireyleri değerler konusunda tam olarak yetiştirmelidir. Bu sayede yetişkin bir birey olduklarında kültürel ve dinî değerlere karşı tutum sahibi olabilirler (Yeniyo, 2016: 1).

Değerler eğitimi; bireyin insani, ahlaki, kültürel, ruhsal, toplumsal ve evrensel düzeyde geliştirebileceği inanç ve tutumları edinme sürecine dayanır. Sevgi, saygı, cesaret, merhamet, nezaket ve adalet gibi erdemler, toplumlar tarafından evrensel olarak benimsenen değerler arasında yer almaktadır. Bu değerlerin temelinde ise insan bulunmaktadır (Yaman, 2012: 17).

İnsani bir değer olarak kabul edilen merhamet kavramı (Aktaş ve Bozdoğan, 2016: 40-42) yalnızca tanıdıklarımıza karşı değil tüm insanlara karşı sergilediğimiz bir tutumdur (Avşaroğlu ve Güleş, 2015, 368). Hatta herhangi biri ya da canlıya karşı yapılan olumsuz bir durumdan dolayı yaşanan huzursuzluk ve kederdir (TDK, 1979: 1009). Tarhan'a (2011:

96) göre; merhamet duygusu insana farklı bir kimlik kazandırarak hemcinsleri arasında ayırt ediciliğini artırırken; Görmez' e (2011: 473) göre ise, merhamet eğitimi verilen bireylerde öfke, nefret ve ihtiras gibi kötü meziyetler baş göstermez ve mutluluğun temeli merhamet eğitimiyle atılmış olur.

Merhamet, tarih boyunca hemen her toplumda evrensel bir etik ilke olarak kabul edilmiştir. Ancak günümüzde değer algılarının hızla değişmesi ve bireyselleşmenin toplumsal hayatta ön plana çıkması, merhametin etkisini yitirmesine neden olmuştur. Özellikle genç kuşaklar arasında gözlemlenen merhametten yoksun davranış biçimleri, bu değerın teorik zeminde yeniden ele alınmasını ve topluma kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de sıkça vurgulanan merhamet kavramı hem İlâhi bir sıfat olarak hem de insani ilişkilerde teşvik edilen bir erdem olarak yer alırken; Hz. Peygamber (s.a.s.)'in hayatı boyunca sergilediği örnek tutumlarla bu değerın nasıl yaşanabileceğine dair en somut örnekleri sunmuştur. Dolayısıyla, merhamet hem bireysel hem de toplumsal açıdan paha biçilemez bir erdem olarak değerlendirilmelidir. Merhamet anlayışındaki kıtlığın zararları günümüzde merhamet değerinin genç nesillere kazandırılmasını zorunlu hale getirmiştir (Gör, 2013: 7).

Bu çerçevede araştırmamızın temel amacı; merhamet eğitimine ayet ve hadislerle katkı sağlamak amacıyla geliştirilen bir mobil uygulamanın, yetişmekte olan öğrencilere merhamet eğitiminin ne derecede katkı sağladığını incelemektir.

Literatüre bakıldığında; merhamet eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalar alan yazınında merhamet değerinin bazı boyutlarıyla (acıma) incelendiği tüm boyutlarının (affetme, bağışlama) ele alınmadığı görülmüştür (Aktaş ve Bozdoğan, 2016; Yüksel ve Adıgüzel, 2012).Maalesef literatürde merhamet değerini tüm boyutlarıyla ele alıp mobil etkinliklerle kazandırmaya çalışan bir uygulamaya rastlanılmamıştır (Bayırlı, 2020).Bu çalışmada merhamet değeri günümüz teknolojisinin sunduğu imkanlardan yararlanılarak giderilmeye çalışılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde, Şevket, tarafından 2015 yılında tamamlanan “*Bilgisayar Oyunları Yoluyla Okul Öncesi Dönemde Din Eğitimi*” başlıklı araştırma kısmen benzer bakış açısına sahiptir. Mezkûr çalışma sonucunda, din eğitiminde bilgisayar oyunlarının kullanılmasının çocuğun, sosyal, fiziksel ve karakter gelişimini desteklediği saptanmıştır.

Bu çalışmada literatür taranmış okul öncesi çocuklarıyla herhangi bir uygulama gerçekleştirilmemiştir. Çoruh, (2004)'un "*BDE (Bilgisayar Destekli Eğitim) Kapsamında Hazırlanan Bilgisayar Oyunlarının 4-6 Yaş Arası Çocuklara Temel Kavramların Öğretilmesindeki Etkisi*" adlı çalışmasında da bilgisayar eğitiminin çocuğun gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Avşaroğlu, (2019)'un "*Merhamet Eğitimi Programının Üniversite Öğrencilerinin Merhametli Olma Düzeylerine Etkisi*" adlı çalışmada bilgisayar oyunları dahil edilmeden araştırma yapılmıştır. Alan yazınında mevcut çalışmaya en yakın çalışma Coşkun'un (2019) çalışması, "*İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin 2010 Yılı ve 2018 Yılı Öğretim Programlarının Din Eğitimi Açısından Karşılaştırılması (Merhamet Değeri Örneği)*" başlığıyla yürütülmüştür. Bu çalışmada, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar için geliştirilen öğretim programlarına ek olarak hazırlanan çeşitli etkinliklerin öğrencilerin merhamet değerine etkisi incelenmiştir. Araştırma; görseller, video materyalleri, yaratıcı drama teknikleri, çalışma yaprakları, poster ve afişler ile istasyon temelli etkinlikler ile yürütülmüştür. Deney grubu üzerinde gerçekleştirilen bu aktiviteler sonucunda, öğrencilerin merhamet duygusunda anlamlı ve olumlu yönde bir gelişim gözlemlenmiştir.

Çalışma, ahlaki değerlerin öğretiminde aktif öğrenme yöntemlerinin etkili olduğunu ve özellikle merhamet gibi temel insani değerlerin kazandırılmasında uygulamalı etkinliklerin pedagojik değerini ortaya koymaktadır. Şöyle ki, yapılan literatür taramasında bilgisayar oyunları ile verilen herhangi bir dini eğitime rastlanmamıştır.

Yukarıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda hazırlanan bu çalışma, ilgili alanda mevcut bulunan teorik ve uygulamalı boşluklara katkı sunmayı amaçlamaktadır. Özellikle merhamet değerinin eğitim yoluyla kazandırılmasına yönelik somut ve etkinlik temelli uygulamaların sınırlı olması, bu çalışmayı alana özgün bir katkı sağlayacak nitelikte kılmaktadır.

Ayrıca, araştırma sayesinde hem güvenilir bir mobil uygulama gerçekleştirilerek akademik camiaya kazandırılacak hem de uygulama sonrasında uygulamanın geçerliliği ve patentli alınarak toplumun kullanımına sunulacaktır.

1.1. Problem

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye genelinde çeşitli Yaz Kur'an Kurslarına katılım

sağlayan öğrencilerin demografik özelliklerinin (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve ebeveynlerin eğitim durumları) bu bağlamda analiz edilerek merhamet değerinin öğrenci profiliyle olan ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yapılan çalışmada, demografik verilerin; pedagojik ve ahlaki değer gelişiminde öğrencilerin sahip oldukları merhamet duygusunu/değerini etkileyip etkilemediğini incelemek amaçlanmıştır. Bu çalışma kapsamında aradığımız cevap için temel araştırma problemi, mevcut araştırma için geliştirilen mobil uygulamanın merhamet değerini kazandırmadaki rolü nedir? Sorusu üzerine olacaktır.

Araştırma kapsamında aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

Bilgisayar Programları: BP

1. Deney grubu ile kontrol grubunun ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Deney grubu ile kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Deney grubu ve kontrol grubu katılımcılarının yaş faktörüne göre dağılımları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Deney grubu ve kontrol grubu katılımcılarının cinsiyet faktörüne göre dağılımları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Deney grubu ve kontrol grubu katılımcılarının anne eğitim durumu faktörüne göre dağılımları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
8. Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların baba eğitim durumu faktörüne göre dağılımları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
9. Deney grubu ve kontrol grubu katılımcılarının öğrenim gördükleri (veya okul türleri) faktörüne göre dağılımları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
10. Deney grubu ve kontrol grubu katılımcılarının akademik başarı durum faktörüne göre dağılımları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.1.1. Araştırmanın Önemi

Modern iletişim kanalları, bireylerin gündelik yaşam pratiklerinin ayrılmaz bir unsuru haline gelmiştir. Günümüzde insanlar, kitle iletişim araçlarıyla çok fazla vakit geçirmekte, bu kitle iletişim araçlarında da insanları menfi ve müspet yönde etkileyen hususlar yer almaktadır.

Maalesef, bu içerikler arasında çocukların, gençlerin eğitime yönelik özellikle dini içeriklerin oldukça sınırlı olduğu gözlenmektedir. Bu sınırlı çalışmaların da çok az bir kısmı resmî kurumlarca tasarlanmaktadır. Mevcut araştırma sayesinde hem güvenilir bir mobil uygulama geliştirilerek akademik camiaya kazandırılmış hem de uygulama insanların kullanımına sunulmuştur.

Yapılan literatür çalışmasında, merhamet eğitiminin mobil uygulama ile kazandırılmasına yönelik yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Uluslararası alan yazınında, materyal ile değer eğitiminin kazandırılmasına yönelik çalışmalar olsa da mobil uygulamayla yapılan bir çalışma henüz bulunmamaktadır. Mevcut çalışma dünya ülkelerinin, kendi değer sistemlerini öğrencilere kazandırmaları için kaynak oluşturması açısından önem arz etmektedir.

1.1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, merhamet değerinin kazandırılmasına yönelik bilgisayar destekli teknolojilerin belirlenen öğrenme kazanımlarına ne ölçüde katkı sağladığını ortaya koymak ve söz konusu katkıyı değer eğitimi yaklaşımları ile yapılandırmacı öğrenme kuramı çerçevesinde değerlendirmektir.

Bu noktadan hareketle çalışmamızın amacı, tablet, akıllı tahta ve telefonlarda çalışan bir mobil eğitim-öğretme uygulamasının ayet ve hadislerle merhamet eğitimi vererek bu uygulamanın öğrencilerin değerler eğitimine etkisini incelemektir.

Tasarlanan uygulama, öğrenme sürecini kolaylaştırıp hızlandırmanın yanı sıra, benzer alanlarda gerçekleştirilecek gelecekteki çalışmalara örnek teşkil etmesi bakımından anlamlı bir katkı sunmaktadır.

1.1.3. Sınırlılıklar

Araştırmanın öngörülen sınırlılıkları ise şunlardır:

- Araştırma 2024-2025 yılının yaz döneminde İzmir İlinin Kemalpaşa İlçe Müftülüğüne bağlı Kübra Hatun, Ravza, Fatma Seher Kur'an Kursu ve Cami, Merkez Yatılı Erkek K. Kursu, Kızılüzüm camilerindeki Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin görüşleriyle sınırlı tutulmuştur.
- Bu araştırmanın veri toplama süreci, katılımcıların öz bildirimlerine dayalı ölçme araçları ile sınırlı olup, elde edilecek veriler bu araçların psikometrik özellikleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.
- Bu çalışmada kullanılan veriler, Demografik Bilgi Formu, Merhamet Ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen bilgisayar tabanlı uygulama aracılığıyla elde edilen, veri seti yalnızca bu araçlarla sınırlıdır.

1.1.4. Sayılıtlar

Araştırmanın sayılıtları aşağıdaki gibidir:

- Araştırmada, Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin veri toplama sürecine gönüllü olarak katıldıkları varsayılmıştır.
- Katılımcıların, veri toplama araçlarında yer alan ifadelere içtenlik ve samimiyetle cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırma örnekleminin Ortaokul düzeyindeki öğrencileri temsil ettiği varsayılmıştır.

1.1.5. Tanımlar

Merhamet: Sözlükte “*acımak, şefkat göstermek*” anlamında masdar, “acıma duygusu, bu duygunun etkisiyle yapılan iyilik, lütuf” anlamında isim olarak kullanılmaktadır. Merhamet ve aynı manadaki rahmet kelimesi, Allah'ın bütün yaratılmışlara yönelik lütuf ve ihsanlarını öncelikle ifade etmektedir.

Merhamet, sıradan bir acıma duygusu olmayıp pek çok ahlaki güzelliği içinde barındıran bir erdemdir. Merhamet, bir yaratılış felsefesidir. Onun bu derece önemli olması, kaynağını

“Rahman ve Rahim olan” yani şefkat ve merhameti, lütuf ve ikramı sonsuz olan Yüce Allah’tan almasındandır. Nitekim Rabbimiz rahmetinin gazabını geçtiğini ve merhameti kendi zatına ilke olarak seçtiğini bildirmektedir. (En’am, 54.)

Din Eğitimi: Din eğitimi bireyin doğuştan gelen inanç yönelimi ve manevi gereksinimleri doğrultusunda dini olguları anlamlandırmasına rehberlik eden; aynı zamanda mensubu olduğu inanç sistemine özgü yaşam pratiklerini içselleştirmesi ve hayata geçirmesi sürecini destekleme faaliyetidir (Doğan ve Ege, 2021: 61).

Merhamet Eğitimi: Merhamet, yalnızca eğitimin içeriğinde yer verilen etik bir değer değil; aynı zamanda öğrenme sürecini içten içe besleyen dinamik bir güdüleyici güçtür. Ulusoy’un (2020: 282) tanımında olduğu gibi, güdü organizmanın yönelimini şekillendiren temel kuvvetse, merhamet bu kuvvetin hem eğitici hem de öğrenci üzerindeki etkinliğini artıran bir tür içsel katalizör olarak değerlendirilebilir.

Bilgisayar Oyunu ile Eğitim: Eğitsel bilgisayar oyunlarının tasarımı, bunların değerlendirilmesi ve geliştirmesi ile öğrenilmesi gereken bilgileri kolay, anlaşılabilir, eğlenceli hale getirerek öğrenme sürecini desteklemektir.

Günümüzün değişen eğitim gereksinimleri, geniş öğrenci kitlelerine ekonomik ve etkili öğretim sunma ihtiyacını artırmaktadır (Berigel, Calp, ve Bahçekapılı, 2018). Bu noktada klasik yöntemlerin yetersizliği, öğrenci motivasyonunu artıran ve çoklu duyulara hitap eden öğretim materyallerine olan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Eğitsel oyun yazılımları, bu ihtiyaca yanıt vermekte ve öğrenme sürecini hem zihinsel hem de fiziksel açıdan destekleyerek kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır (Derviş, 2009).

2. LİTERATÜR

Bu bölümde eğitim, din eğitimi, bilgisayarla eğitim, bilgisayar destekli eğitim ve öğretim, bilgisayar oyunu ile eğitim, yazılım çerçevesi ile ilgili bilgiler verilmektedir.

2.1.Eğitim

Eğitim, İnsanın yaşam literatüründe önemli bir mefhum olmasına rağmen lokal farklılıkların etkisinde kalarak ayrılmış bir insan faaliyetidir. Bu ayrışmanın sonucunda eğitimin biz de tam karşılığı yoktur (Altaş, 2022: 46). Terbiye, 1940'lı yıllara kadar eğitim kelimesinin yerine kullanılmış eğitim kelimesinin tam karşılığıdır. Fakat günümüzde farklı kelimelere karşılık gelmektedir. “Rab” kökünden türeyen eğitim kelimesi Kur'an-ı Kerim'de de çokça geçmesinden dolayı din ile yakından ilintilidir. Zaten eğitim kelimesinin anlam fazlalığı, kelime yapısından değil eğitim kelimesine yüklenen anlamlardan kaynaklanmaktadır (Tosun,2023). Öyle ki; Altaş'a (2022: 46) göre eğitim çocukların ve gençlerin toplumda kendilerine bir yer edinmeleri için gerekli tüm yeterlilikleri kazanmaları için bir çatı altında olsun ya da olmasın tüm süreçleri kapsarken Altaş'a (2022) göre tek bir branşta uzmanlaşma ve geçmişte edinilen bilgileri ve tecrübeleri sıralı olarak kuşaklara iletme çabasıdır.

Herkesin yaşam döngüsünde eğitim imkânlarına ulaşılabilmesi bireylerin, tüm alanlarda kendilerini geliştirmesine yardımcı olacaktır. Bu ise ancak eğitim kanalıyla gerçekleştirilebilir. Bireylerin sürekli eğitim almaları kendi kararlarını etki altında kalmadan, en ideal seçeneklerle doğru kararı ulaşmasını sağlayacaktır (Yılmaz, 2023).

2.1.1. Din Eğitimi

İnsanın yaratılışında bulunan bir şeylere inanma gereksiniminin içerisinde dini yaşayışa ışık tutma ve teslim olduğu dinin emir ve yasaklarını yaşamına düstur edilme süreci din eğitiminin konusudur (Doğan ve Ege, 2021: 61).

Tosun'a (2023: 23) göre; din eğitimi bireylerin manevi yaşantılarında edindikleri tecrübelerle istekli olarak gelişme meydana getirme provalarıdır.

Din eğitiminin konusu için de dinle ilgili olan bütün öğrenmeler yer alır. İstense de istenmese de birçok öğrenmeler gerçekleşir ve böylece değişimler neticesinde kalıcı davranış değişikliği olur. Bu durum bireyin hayatında değişmeyen, etkili davranış farklılıkları meydana getirir (Turan ve Nazıroğlu, 2020: 22). Öyle ki din eğitimi verilen bireylerde din kültürünün kazandırılmasıyla dini kişilik edinilir.

Din eğitimi öncelikle anne- baba veya anne- baba yakınlığında olan kişiler, okullarda din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri, camilerde ise din görevlileri tarafından verilir. Din ve eğitim ilişkisi fenomenolojik açıdan ele alındığında, bu sürecin merkezinde insanın kendisinin yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda dinin ve eğitimin üzerinde düşündükten sonra din eğitiminin bilimselleşmesinin, yalnız yakın bir zamanın ürünü olduğu söylenebilir (Bilgin, 1981: 474).

Din eğitimi, din ve eğitimin kavramlarının harmanlanmasıyla oluşmuştur. Temel taşını din ve eğitimin oluşturduğu bir tanımın bu kavramlar dışında farklı kelimelerle yapılması gerekmektedir. İlk etapta bu kavramlarda eğitimin etkisinin daha az olacağı düşünülse de din eğitimi bir başına uygulanmaktadır. Din eğitimi hem din hem de eğitimi birbirinden ayrı düşünülemez (Keyifli, 2013: 117).

2.1.2. Bilgisayarla Eğitim

Bilgisayar sistemlerindeki teknolojik gelişmelerin sonucu olarak tüm alanlarda olduğu gibi eğitim sistemlerinde de birçok alan revize edilmiştir. Uygulama ortamlarında eğitim materyallerinin gelişen teknolojiyle uyarlanmasıyla daha çok duyu organının kullanılması zorunluluğu getirmiştir. Bu materyallerle hem öğrencilerin dikkat dağınıklığı önler hem de daha zevkli hale getirilerek hızlı bir şekilde öğrenmenin kolaylaşması sağlanabilmektedir.

Kölemen'e (2018:2) göre gelişmiş eğitim sistemine ayak uydurulabilmesi için tüm okullarda yeni teknolojik materyallerin sık sık kullanılması gerekmektedir. Özellikle veri ve öğrenen sayısının süratle artması, eğitici öğrenen sayısındaki tutarsızlık, bilgi fazlalığının müfredatı karşılayamaması, bireysel metotlardaki farklılıkların çok fazla olması gibi sebepler bilgisayarlara olan talebi artırmıştır (Alkan, 1998:182).

Veri ve iletişim teknolojileri doğru kullanılırsa öğrenenlerin öğrenme gereksinimleri karşılanabilmektedir (Ertan, 2019: 1-18). Bu nedenle eğitimciler tarafından düzenlenen çocukların gelişim düzeylerini dikkate alan yapılandırılmış eğitim programları ve pedagojik uygulamalar, alan uzmanları tarafından planlanmakta ve uygulanmaktadır (Mazman-Akar ve Yoleri, 2018).

Cengiz'e (2012) göre veri ve iletişim teknolojileri öğrenenlerin öğrenme ve oyun bilgi birikimlerini, öğretmenlerin üst düzeydeki öğrenme ve ilerlemelerini, eğitim kurumları ve ebeveynler arasındaki diyalogu geliştirmede çok fazla imkânlar sunmaktadır. Bu bağlamda çocuklar için her ortamda modern teknolojilerin kullanıldığı görülmektedir (Yazıcı, 2015: 215).

Günümüz kuşağı, teknolojinin her alanda fazlaca kullanılmasıyla kendine has bir teknolojik dil gelişmesine neden olmuş Prensky, bu durumu dijital yerliler olarak adlandırmıştır (Işık ve Oğuz, 2019: 69).

Dijital yerliler kavramı, teknolojinin içine doğan ve dijital kültürle yetişen çocuklar için kullanılmaktadır (Prensky, 2001).

Prensky'e (2001)göre dijital yerlilerin düşünce yapısı; sıralı, aşamalı değil paralel olması bakımından dijital göç etmenlerinden farklılık gösterir. Teknolojiyle yetişen çocuklar farklı düşünürler ve "Hipermetin zihinler" geliştirirler ve aynı anda farklı konuları konuşabilmektedir. Yani düşünme şemaları değişmiştir.

Dijital kültürün, çocuklarla ilgili literatür araştırmalarında bilgisayar ile öğrenmede internet ve dijital oyunlar, çocukların bilişsel gelişimi, sosyal davranışlar ve akademik başarıları gibi pek çok olumlu yönde çeşitli etkiler oluşturabilmektedir (İnci vd., 2017). Öyle ki internet veri çoğaltma nedeniyle çocuklara çok profesyonel bir öğrenim ortamı sunmaktadır (Güler vd., 2017).

2.1.2.1. Bilgisayar Destekli Eğitim

Artık günümüzde eğitime öncelik verilmesi ve teknolojinin gelişmesi ile eğitimle ilgili problemlerde doğru seçeneğin seçilmesinde teknolojik imkânlardan faydalanmak bir

zorunluluk haline gelmiştir. Gelişen bu teknolojinin içinde bilgisayar ögesi bir kültür haline gelmiş ve bilgisayar kullanımı okuryazarlık gibi olması gereken yeterlilikler arasında kendine yer edinmiştir.

Bilgisayar eğitiminin farklı tanımları yapılmış olsa da temelde bilgisayar destekli eğitim, bilgisayar teknolojilerinin eğitim sürecindeki kullanımının bu türüdür.

Yapılan bu uygulamalar bilgi yaymak, özel öğretici olmak, bir yeterliliğin artmasını sağlamak adına bilgi elde etmek için gereklidir. Bilgisayar destekli eğitim tanımına göre, öğrencilerin bilgisayara aktarılmış derslerle etkileşimde bulunarak doğrudan eğitim alabilmektedir.

Günümüzde bilgisayar teknolojilerinin eğitim alanında etkin bir biçimde kullanılması, Türk eğitim sisteminde de önemli bir konu haline gelmiştir. Özellikle, 1984 yılından itibaren eğitim kurumlarında uygulamaya konulan bilgisayar destekli eğitim modeli, gelişen teknolojiyle birlikte güncelliğini koruyarak eğitim süreçlerini dönüştürmeye devam etmektedir.

Ortaöğretim kurumlarında, 1984 yılından itibaren 1100 mikro bilgisayar temin edilerek bilgisayar temelli eğitim uygulamalarına başlanmıştır. İlk aşamada, bilgisayar eğitimi ön plandayken, sonraki yıllarda bilgisayarın bir eğitici araç olarak kullanıldığı bilgisayar destekli eğitim modelleri daha yaygınlık kazanmıştır. Bu süreci içerisinde, 12-13 Ekim 1987 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen 'Türkiye'de Bilgisayar Destekli Eğitim Konferansı', uygulamanın kurumsallaşmasında ve eğitim politikalarının şekillenmesinde önemli bir adım olduğu kabul edilmektedir" (Güllüoğlu. S, 2010).

Eğitim teknolojisi düşüncesi, teknolojik eğitime dönük gelişmelerle ortaya çıkmıştır. Eğitim teknolojisi, eğitim ve öğretim uygulamalarının planlanması, iyileştirilmesi, uygulanması ve geri bildirimlerinin yapılmasıyla tüm bu parçaların nasıl işlendiğini ilgilendiren bir atmosferdir.

Eğitim teknolojisi, öğrenmeyle ilgili farklı analiz ve sentezle irdelemeyi, yönlendirmeyi kapsayan karışık bir durumu içine alır. Bu bağlamda, eğitim teknolojinin fazlaca kullanılması elzem alanların en tepesinde gelmektedir. Çokça, teknoloji araç- gereç ve

öğrenen üretiminin artması sonucu farklı problemlerle doğru bir şekilde sonuca varmayı sağlamak için eğitim ortamında gereklidir (İşman, 2008).

2.1.2.2. Bilgisayar Destekli Öğretim

Bireysel eleştiriyi merkeze alan, öğretim ilkelerini göz önünde bulundurarak yapılan bilgisayar sistemleri ile öğrencilerin bir ortamda karşılıklı bulunduğu, öğrencilerin kendi öğrenmelerinin kaydını izleyebildiği ve dönüt alabildiği bir öğretim metodudur (Karabulutlu, 2018).

Bilgisayar destekli öğretim; tekrar, alıştırma, birebir öğretim, eğitici oyunlar, benzetişim ve problem çözme gibi amaçlarına ulaşmak için tercih edilir (Tanyeri, 2008).

Günümüzde çocukların, günlük hayatlarındaki teknolojiyi ne kadar kullandıklarının gözden geçirilmesi yarınları hakkında izlenim sahibi olmak için yeterli olacaktır. Çocukların tüm yaşamlarında teknolojinin olması, teknolojiyle tanışma yaşının doğru tespit edilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Ayrıca teknolojinin nasıl kullanıldığı da önem arz etmekte ve bu durum eğitim bilimciler tarafından irdelenmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda, bilgisayar destekli eğitimin, öğretimin kalitesi, dersin dikkat çekiciliğini arttırılması sonucu derse karşı tutum ve sınav başarısı üzerinde olumlu sonuçların olduğu tespit edilmiştir (Çeliköz ve Kol, 2016; Demir ve Kabadayı, 2008; Kacar ve Doğan, 2007; Karabulutlu, 2018).

Bilgisayar destekli öğretim, birbirinden farklı bilgisayar programlarının olumlu etkiler neticesinde verilerin artması ve elde edilmiş verilerin bilgisayar olanaklarından faydalanılarak zenginleştirilmesidir. Bilgisayar destekli öğretim, öğrenenin dikkatini çeker, öğrenenlerin bireysel seviyesine göre ayarlanabilir ve öğrenenin kendisiyle baş başa bilgisayarın getirdiği olanaklarla edinilen öğrenme metodudur (Yalın, 2001:165).

İlkokul öğrencileri seviyesinde birçok derste fazlaca soyutluk bulunabilmektedir. Bu durum, somut düşünme evresinde bulunan öğrencilerin kavramları içselleştirmesini zorlaştırmakta ve öğrenme motivasyonunu olumsuz etkileyebilmektedir(Çağırın, 2008: 22).

Piaget'nin bilişsel gelişim kuramı temel alındığında, ilkokul çağındaki(7 ile 11) yaş aralığı çocukların soyut kavramları çok da algılayamadığı somut işlemler dönemidir (Bacanlı, 2006: 87). Bu bağlamda, bu yaş aralığındaki çocuklar soyut içerikleri şemalandıramaz. O yüzden bu yaş grubundaki öğrencilerin öğrenmesinde içeriklerin somutlaştırılması çok önemlidir ki çok fazla duyu organı işin içine girdiği için BDÖ fayda sağlamaktadır. Ayrıca bilgilerin elekten geçirilerek kodlanması, belleğe kaydedilen bilgilerin geri getirilebilmesini kolaylaştıracaktır. Kazanıma dönüşmesi ve kısa sürede idrak edilmesi gereken içerikler bilgisayar sayesinde somutlaştırılarak öğrenme ortamı zevkli bir hale dönüştürülüp istenilen öğrenme çıktısına kolaylıkla ulaşılabilir (Yiğit, 2006:104).

2.1.3. Bilgisayar Oyunu ile Eğitim

Eğitsel içerikli oyun programları, öğrencilerin oyun, yarışma ve eğlence unsurlarını içeren etkinlikler aracılığıyla bilgi edinmelerini hedefleyen öğrenme araçlarıdır. Bu noktada klasik yöntemlerin yetersizliği, öğrenci motivasyonunu artıran ve çoklu duylara hitap eden öğretim materyallerine olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Eğitsel oyun yazılımları, bu ihtiyaca yanıt vermekte ve öğrenme sürecini hem zihinsel hem de fiziksel açıdan destekleyerek kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır (Derviş, 2009).

Bugün istenen eğitim formatı değiştiği için kalabalık gruplara tasarruflu uygulanabilir ve güvenilir bir eğitim ortamı sunmak pek çok kurum için bir sorun oluşturmaktadır (Berigel, Calp, ve Bahçekapılı, 2018). Temelli öğrenmenin oluşabilmesi için öğrenenlerin gücünü arttırıcı ve çok fazla duyu organını harekete geçiren yeni öğretme araç gereçleri tercih edilmelidir.

Geleneksel öğretim yöntem teknikleri günümüzde eksik kalmaktadır. Çağdaş öğretim yöntemleri ve tekniklerine gereksinim duyulmaktadır (Dinçer, 2019). Yapılan bir çalışmada, dijital oyunların içine yerleştirilen analogilerin 8. sınıf öğrencilerinin fen bilgisi başarıları üzerindeki etkisi incelenmiş; elde edilen bulgular, analogi içeren dijital oyunların öğrencilerin akademik başarılarını orta düzeyde artırabildiğini ortaya koymuştur. Süygün ve Bozyiğit (2019) ise, dijital eğitsel oyunların, yalnızca fen ve mühendislik alanlarında değil, aynı zamanda sosyal bilimler bağlamında özellikle ticaret ve lojistik eğitimi

kapsamında daha faydalı biçimde kullanılabileceğini gösteren bir çalışma gerçekleştirmiştir.

İşçi ve Yeşiltaş (2018), üniversitede okuyan öğrencilerini sosyal bilgiler öğretiminde eğitsel dijital oyunlar ile dijital oyun geliştirme yazılımı kullanımına ilişkin görüşlerini incelemişlerdir. Araştırma bulguları, eğitsel dijital oyunların sosyal bilgiler öğretimine olumlu katkı sağladığını; öğrencilerin akademik başarılarını desteklediğini ve bu derse yönelik ilgi ile motivasyonu artırdığını göstermiştir.

Oyun tabanlı öğrenmenin bazı özellikleri vardır? Bunlar (Palancı, 2021);

- GÜDÜL eğitici ve dikkat çekicidir.
- Oyun tabanlı öğrenmede öğrenen her daim etkin durumdadır ve daha uzun süreli dikkatini yoğunlaştırabilir.
- Oyun tabanlı öğrenmede dönüt verildiğinden zaman tasarrufu sağlanır.
- Oyun tabanlı öğrenmede çok fazla duyu organı işin içine katıldığından bilginin geri getirilmesi kolaylaşır.

Y kuşağı ile ivme kazanan teknoloji kültürü, Z kuşağı ile daha da ileriye taşınarak Alfa kuşağının teknolojiyle sıkı bir bağ kurmasını sağlamıştır. Bu kuşaklar eğitim sürecini teknolojisiz hayal edemezken odaklanma süreleri de çok kısadır (Lei, 2009).

Teknoloji kültürüyle hemhal olan dijital yerlilerin, öğrenme ortamında oyunla öğrenme ile öğrenmeden vazgeçemedikleri göze çarpan bir durumdur (Kurt, Günüç ve Ersoy, 2013).

Bu sebeptendir ki, teknolojinin hayatın her alanında varlığının hissedilmesi kuşaktan kuşağa geçerken daha da belirginleşmektedir. Tüm alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da dijital oyunların öğrenme ortamına alınması yeni kuşaklar için bir zorunluluk haline gelmiştir (Palancı, 2021).

2.1.3.1. Yazılım Çerçevesi

Yazılım çerçevesi geliştirilen mobil uygulamanın altyapısını Flutter, yazılım diline ise Dart program dili oluşturmaktadır.

Flutter, Google tarafından Mayıs 2017’de yayımlanan, mobil, web ve masaüstü uygulamaları geliştirmek amacıyla kullanılabilen, ücretsiz ve açık kaynaklı bir kullanıcı ara yüzü (UI) çatısıdır. Tek bir programlama dili ile (Dart) yazılan kodlarla farklı mobil platformlara (ör. iOS ve Android) özgü yerel uygulamalar oluşturulabilmesini mümkün kılar.

Dart ise, yine Google tarafından geliştirilen ve halen geliştirme süreci devam eden modern bir programlama dili olarak öne çıkmaktadır (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK], 2023).

2.1.3.2. Yazılım Dili Nedir?

Bir programlama dili olan Dart, Google tarafından tasarlanıp Ar-Ge çalışmaları sürdürülür. Cazip özellikler sunması ve fazlaca platform desteği sağlaması Dart’ın çokça tercih edilmesine neden olmuştur. 2011 yılında görücüye çıkmış, başlangıçta web uygulamaları için planlanmıştır. Sonraları mobil uygulama geliştirme içinde kullanılmaya başlanmıştır.

Dart, değişken ve çok taraflı bir programlama dilidir. Mobil uygulama Ar-Ge çalışmaları, Web uygulama Ar-Ge çalışmaları, sunucu tarafı programlama ve arka uç geliştirme gibi farklı alanlarda kullanılabilir.

Google’ın ilerlemesine destek olduğu Flutter iskelet sayesinde özellikle mobil uygulama geliştirme alanında ünü artmıştır. Dart programlama dili, farklı ortamlarda uygulama geliştirmek için kullanılır.

Mobil uygulama geliştirme: Dart, Flutter isimli bir yazılım geliştirme biriminin temel dilidir. Flutter Dart’ı kullanarak süratli ve daha kaliteli mobil uygulamalar geliştirilmesini sağlar.

Flutter’ın faydası aynı Dart kodunun Android ve İOS gibi farklı mecralarda çalışabilmesidir. Böylelikle, bir kod tabanıyla çeşitli platformlara yönelik uygulama geliştirme yapılabilir.

Web uygulama geliştirme: Dart ve Web uygulamaları için kullanılacak bir dildir. Dart dilinde yazılan kod, Dart'ın sanal makinesinde veya JavaScript'e uygulanarak tarayıcıda çalıştırılabilir. Web uygulamaları için seviye merkezli veya geliştirme sürecini hızlandıran farklı kütüphaneler ve iskeletler bulunmaktadır (URL-2, 2024).

2.1.3.3. Mobil Oyun

Mobil teknolojilerdeki hızlı ilerleme, dijital oyun deneyiminin bilgisayar tabanlı platformlardan mobil cihazlara doğru yönelmesine neden olmuştur. Günümüzde özellikle genç bireyler, akıllı telefon ve tablet gibi taşınabilir araçlar üzerinden dijital oyunlara daha fazla erişim sağlamak ve bu platformlar aracılığıyla sosyal etkileşim ve kimlik inşası gerçekleştirmektedir (Bal, 2017).

Mobil oyun; bilgisayar veya mobil tabanlı, yazı veya resim üzerine kurulmuş, bilgisayar, telefon, tablet gibi elektronik ortamlar üzerinde bir veya birçok kullanıcının online olarak birlikte oynadığı eğlenceli boş zaman etkinliği olarak açıklanmaktadır (Frasca, 2003).

Mobil oyunlar eğlenceli, kullanıcıların kendi tercihlerine göre şekillendiği, her yaş grubuna hitap eder hale gelmiş platformları bulunmaktadır.

Mobil oyunlar, çevrimiçi ağlar ve sanal ortamın gerçekliği ile birleşerek yeni medya kültürünün aktif bir unsuru haline gelmiş ve bugün kişilerin kendilerini rahatlıkla ifade ettikleri bir ortama olmuştur.

2.1.3.4. Mobil ve Web Uygulamada Kullanılacak Model

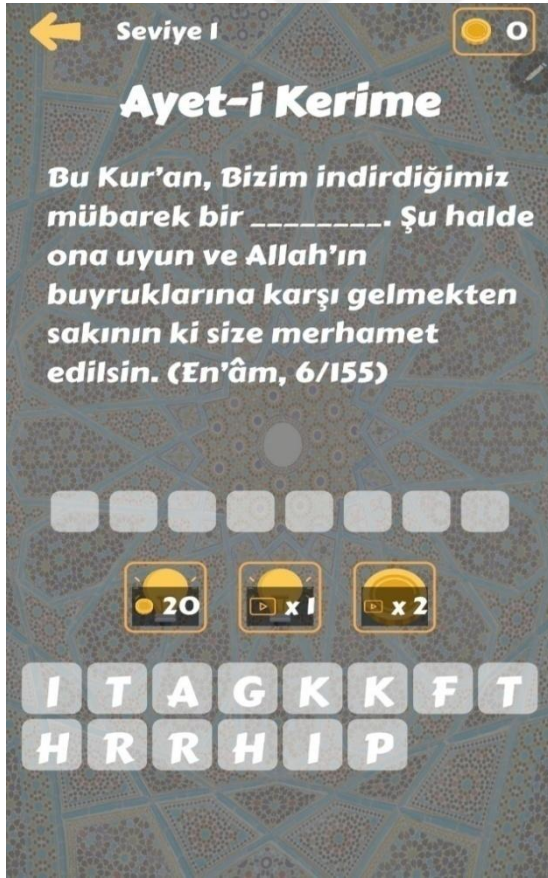
Yazılım (Ar-Ge) yönetimi olarak Agile kullanılır. Agile sözcüğü İngilizce de kuvvetli ve hızlı anlamına gelmektedir. Agile proje yönetimi, düzenli test ve farklılıkları dikkate alan yinelemeli bir proje yönetimi modelidir. Kısa süreli döngülerle sıklaşan basamaklara konsantre olur. Agila yürütücüleri, diğer yürütücülerle birlikte hareket ederek aksaklıkları gidermeye çalışır. Agila yaklaşımı ilk zamanlar yazılım geliştirme için kullanılmış olsa da günümüzde proje türünü ve organizasyonları yönetmek için de kullanılmaktadır. Agila bildirisi Şubat 2001'de yayınlanan agile yazılım geliştirme metodu için 4 değer ve 12 ilkeye dayanan kısa bir dokümandır. 17 kişilik bir yazılım geliştirme lider ekibince belgeye

dayalı uzmanlık isteyen yazılım geliştirme süreçleri için alternatif oluşturmak için toplanmış bir ekiple oluşturulmuştur. 4 esas değerden oluşur.

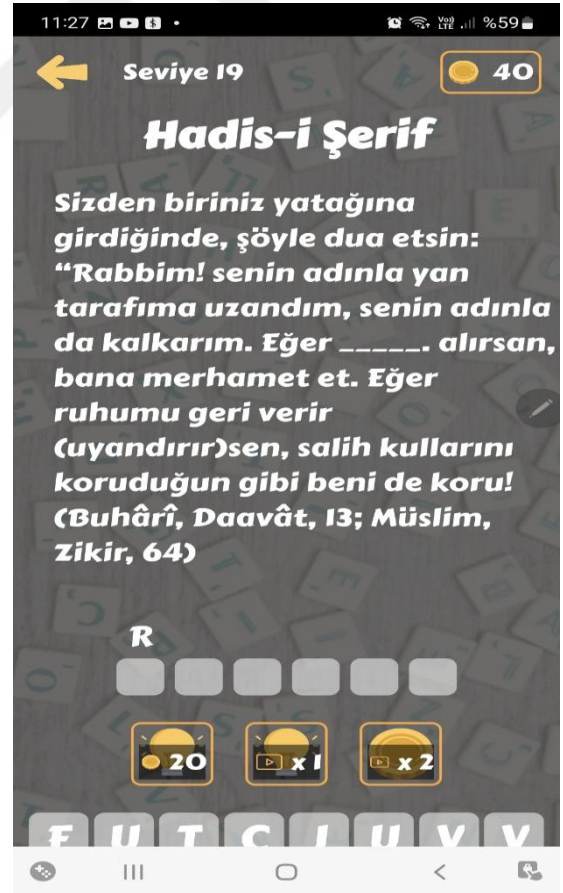
- “Yazılan kod ve teknolojiden öte oyuncuların duygusal deneyimlerine,
- Geniş teknik belgelerden öte değer sağlayan çalışan oyun mekaniklerine,
- Sözleşme ve formalitelerden öte öğrenenle güvene dayalı etkileşim,
- Kalıplaşmış planlardan öte gelişim sürecinde geri dönüşlere karşılık vermeye değer verdik” (URL-1, 2024).

2.1.3.5. Mobil Uygulamada Merhamet ile İlgili Ayet ve Hadis Görselleri

Mobil uygulamada veri olarak kullanılan ayet ve hadisler, alanında uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda seçilmiş ve Yaz Kur'an Kursu kapsamında gönüllü katılım sağlayan öğrencilere uygulanmıştır. İlgili ayet ve hadislerin tam listesi EK 6'da sunulmaktadır.

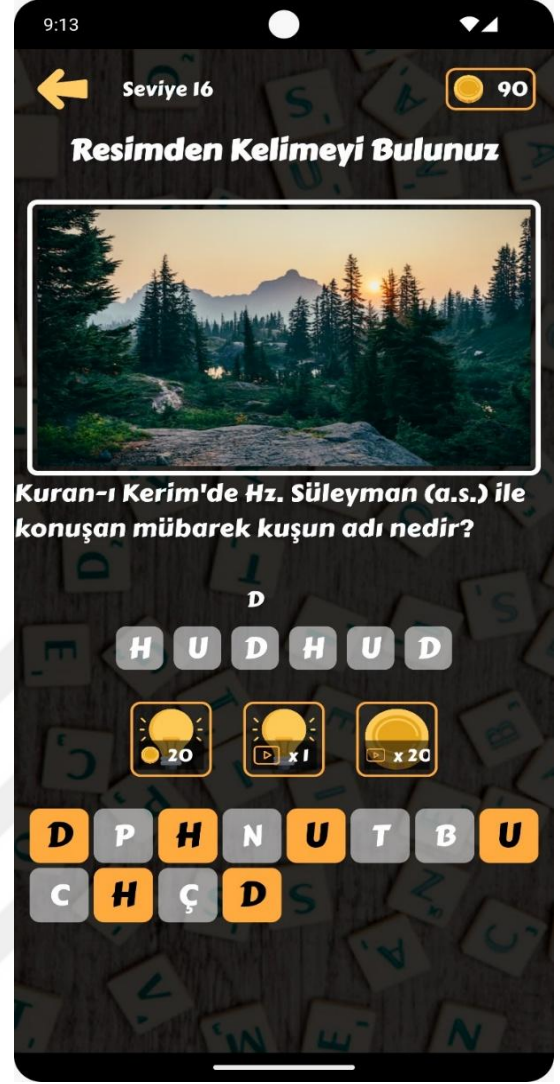
Şekil 1.a

Şekil 1.b

Şekil 2.a

Şekil 2.b

2.1.4. Merhamet Eğitimi

Eğitim merhametin sadece bir nesnesi değil; eğitim ortamında öğrenenleri motive etmesi ve eğitim akışını yöneten esas unsur olması sebebiyle de etkili bir kavramdır. Eğitim ortamında merhamet hem öğrenciyi motive eder hem de eğitici ve eğitilen için bir motivasyondur. Güdü, insanları harekete geçiren yönlendiren ve devamlılığını sağlayan bir etkinliğe sahiptir. Güdülenme ise; hedefe varmak için harekete geçme arzusudur (Ulusoy, 2020:282).

Eğitim süreci çok kompleks bir süreç olduğu için, değişkenlerin bu süreci engelleyip engelleyemeyeceğini önceden kestirmek zordur. Eğitiminin, eğitim sürecinde motivasyonunu canlı tutan merhametli olmasıdır. İnsana karşı kalbi merhametli olan bir

eğitimci işine dört elle sarılır ve eğitim sürecinde karşısına çıkan problemleri zevkle bertaraf etmeye çalışır (Erdem, 2009:149).

İslam düşüncesinde Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) öğretici rolü yalnızca vahyi aktaran bir aracı değil, aynı zamanda rahmet temelli bir eğitim modelinin canlı örneğidir. Kur'an'da onun "*âlemlere rahmet*" olarak tanımlanması (Enbiyâ, 21/107) ve inananlar için şefkatli ve çok merhametli, oluşunun vurgulanması (Tevbe, 9/128) onun eğitimsel tutumunun temelinde merhametin yattığını göstermektedir. Merhametle yaklaşımında, öğrencinin bireysel duyarlılıkları ile sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda gönülleri kazanmakta eses alınmaktadır. Hz. Peygamber'in bu tavrı, günümüzdeki eğitimcilere de duygusal güven ortamı oluşturma, empati temelli iletişim kurma ve öğrencinin bütüncül gelişimine katkı sunma noktasında ilham verici bir örnek sunmaktadır.

Peygamber efendimiz (s.a.s) eğitici platformlarında insanlara örnek teşkil etmektedir. Öyle ki merhameti en yüksek seviyedeydi ki sadece insanlar değil cansız varlıklar da bundan nasibini alıyordu. Yukarıdaki ayette de ifade edildiği gibi O' bütün varlıklara merhametle ve şefkatle muamele ediyordu. Allah'a olan sevgi Allah'ın yarattıklarını da sevmesine vesile oluyordu. Onun yaratılmışlara yönelik merhameti, son derece hasbi, arı, duru idi. Rahmet vasfı onun hayatında ideal ölçülerde somutlaşmıştı.

Yapılan araştırmalar, eğitimcilerin işlerini kaliteli yapılabilmesi için öncelikle eğittikleri kişilere karşı merhametli olmaları gerektiğini savunmaktadır (Erdem, 2009: 149-150). Yüreğinde merhameti olmayan bir eğitimci işini iyi yapamaz, karşılaştığı problemleri çözmede istekli olamaz, kendini geliştirerek seviyesini artırmak için sürekliliği koruyamaz. Yaşadığı sorunlar, olumsuz öğrenci davranışı, başarısızlık gibi durumlarda pes eder, düştüğü yerden kalkamaz. Aslında merhamet, merhameti doğurur. "*İnsanlara merhamet etmeyen kimseye Allah'ta merhamet etmez*" (Müslim, Fezail,66). "*Siz, yerdekiler merhamet edin ki, Allah da size merhamet etsin*" (Ebu Davut, Edeb,58;Tirmizi, Birr,16). "*Merhamet etmeyen merhamet bulamaz*" (Buhari, Edeb,18) ve şefkat sahibi ebeveyn eğitici davranışlarıyla örnek olarak öğrenciye, evladına öğrettiği için karşılığında da merhamet görür. Merhamet gören çocuk incitmekten çekinir ve mutlu etmek için çabalar. Böylelikle çocuk bu davranışları içselleştirir ve herkese karşı merhametli davranır. Bu durum ebeveyn ve eğitimcilerin işini kolaylaştırır (Aydın, 2011).

Eğitimde herkesi rahatlatıcı disiplin sağlama açısından merhametli yaklaşım, çok etkilidir. Eğitimde ceza ve ödül vardır. Fakat ceza şiddeti barındırmamalıdır. Ceza her zaman yıkıcı olmuştur. Yapılan çalışmalarda cezanın hiçbir türü ödül kadar etkili değildir (Erdem ve Akman, 2001:143; Hesapçıoğlu,1988:303-7). Korkunun, stresin olduğu bir ortam verimli olamaz. Bütün zamanlarda bazılarına göre merhamet güçsüzlük olarak görülürken gaddar olmak güçlülük olarak kabul edilmiştir.

Yapılan çalışmalar tam budurumun tersini göstermektedir ceza şiddet olayları büyütmekte ve bu ortamlar sonucunda insanlarda olumlu davranışlar görülmemektedir (Sönmez, 2016: 51-52). Şiddete yönelmeden samimi bir şekilde otorite kurarak bireyleri eğitmek ancak merhametle yaklaşarak elde edilir. Merhametin hakim olduğu bir eğitim ortamında merhamet içselleştirilebilir. Böylelikle merhameti gerçek olaylar karşısında verilen tepkilerle birebir yaşayan çocuk sorunları somutlaştırarak öğrendiklerini hayata aktarmış olur (Aydın, 2011).

2.1.4.1. Bilgisayar ile Merhamet Eğitimi

Eğitimde bilgisayar ve internet etkileşiminin aynı anda çeşitli ortam fırsatlarını kullanıyor durumda olması “*bilgisayar destekli eğitim*” düşüncesini de ortaya koymuştur. Bunun için, öğrenme yoluyla verilmek istenilen içeriğin düz yazı, animasyon, benzetim, görsel, görüntü kaydı, müzikalin olduğu içerikleri sunmaktadır (Ulusoy, 2014:439-441).

Eğitimciler metin düzeyindeki kazanımları aktarmakta başarılıdırlar fakat soyut kavramları aktarmada zorlanırlar. Bu noktada maneviyat, dinî ilimler perspektifinde yalnızca kavramsal değil, aynı zamanda görsel bir içerik taşımaktadır. Bu soyut alanın öğrenen tarafından içselleştirilmesi ve korunması, söz konusu alanın bilinçli şekilde desteklenmesi ile olabilmektedir. Bu bağlamda, bilgisayar teknolojilerinin çift yönlü (grafiksel ve sembolik) saklama ve depo kapasitesi, din öğretiminde bilgisayar destekli eğitimin önemini artırmaktadır(Akpınar, 2005: 44).

Mobil uygulamalar, taşınabilirlikleri, kolay erişim olanakları ve dijital ile etkileşimli içerikler sunabilme yetenekleri sayesinde dini bilgiye ulaşmada en pratik yöntemlerden biri haline gelmiştir. Mobil cihazlar, bireylerin dinî inançlarını, ibadet alışkanlıklarını, bilgi düzeylerini ve ahlaki tutumlarını deneyimleyerek geliştirmeleri açısından işlevsel bir araç

hâline gelmiştir. Bu bağlamda, dinî kimliğe sahip kişi, kurum ve kuruluşlar mobil cihazları “*dine hizmet*” olarak bu amaç için değerlendirmektedir. Dini yayınlara ulaşma, mübarek gün ve geceleri anmak için mesaj gönderme, dini içerikli kitap ve yayınlar hakkında bilgi edinme, dini duyguları ve davranışları sergilemek, din ile ilgili sorulara yanıt bulma gibi amaçlarla mobil platformlar etkin biçimde kullanılmaktadır(Menekşe,2015:151-174).

3. MATERYAL VE METOT

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi, çalışma grubunun özellikleri, veri toplama araçları ile süreçleri ve incelenen değişkenlere ilişkin ayrıntılı açıklamalar bulunmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, MEB değerler eğitimi kapsamında ortaokul öğrencilerinin tasarlanan mobil uygulama ile merhamet eğitiminin ayet ve hadisler ile verilmesi amaçlandığından;

- Gözlem,
- Nitel veri toplama tekniklerinden olan gözlem kullanılmıştır.

Araştırmanı yöntemsel temelleri göz önünde bulundurulduğunda, çalışma sürecinin nitel bir yaklaşımla yapılandırıldığı görülmektedir. Nitel araştırma yaklaşımı, sosyal olguların ve algıların kendi bağlamında anlamlı bir biçimde incelenmesine olanak tanıyan esnek araştırmayı merkeze koyan yaklaşımdır. Bu çerçevede, araştırmacının sınırlı bir zaman diliminde güncel ve özgün bir veya birden fazla durumu; gözlem, görsel-ışitsel materyaller, görüşmeler ve doküman incelemesi gibi çeşitli veri toplama teknikleriyle kapsamlı şekilde inceleyen “durum çalışma” yöntemidir. Araştırmacının veri kaynaklarını kullanarak kendi içinde analiz eder ve çıkarımlarını ortaya koymaktadır (Yıldırım ve Şen 2019: 69).

- Araştırmamızın çalışma grubu İzmir ili Kemalpaşa ilçesinde yaz kuran kurslarından seçilen ve bu yaz kuran kurslarında okuyan toplam 58 kuran kursu öğrencisi oluşturmuştur.
- Araştırmamızın katılımcılarının yaş, cinsiyet, sınıf, akademik başarı, ebeveynlerinin eğitim durumu gibi unsurlarla araştırma konusu arasında bir ilişki kurulmadığından, araştırmada güvenilirlik ve geçerliğinin artırılması amacıyla çalışmamızda rastgele örneklem yöntemi kullanılmıştır.
- Araştırmamızın verileri, önceden izinleri alınan 5. sınıf, 6. sınıf, 7. sınıf ve 8. sınıf ortaokul öğrencilerine yönelik hazırlanmış olan test sorularına verdikleri cevaplardan toplanmıştır. Aynı zamanda gözlem ve uygulamaya ait doküman incelemeleri yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Yürütülen çalışmada geliştirilen mobil uygulamanın öğrencilerin merhamet eğitimine etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2024 yılı yaz kuran kursuna devam etmekte olan ortaokul öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Geliştirilen mobil uygulamanın alt yapısını Flutter, yazılım dilini ise Dart Program dili oluşturmuştur. Flutter, Google tarafından geliştirilen ve Mayıs 2017'de yayınlanan, açık kaynaklı, ücretsiz kullanıcı ara yüzüdür. Özellikle mobil, web ve masaüstü platformları ve bunları geliştirmek için kullanabileceğiniz bir mobil kullanıcı ara yüzü UI oluşturmaya imkân tanıyan bir yazılım çatısıdır. Tek bir programlama dilinde yazıla bilen ve yazılmış kodlarla, farklı işletim sistemlerinde (Ör: iOS ve Android) rahatlıkla çalışabilen yerel uygulamalar üreten bir araçtır.

Flutter uygulamaları Dart programlama dili ile yazılır. Google tarafından tasarlanan Dart programlama dili modern sözdizimi ve nesne yönelimli yapısı ile geliştirilmekte olan bir programlama dilidir (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK], 2023).

DeneySEL desenler, yürütülen çalışmadaki parametreler arasındaki ilişkiyi neden-sonuç bağlamında bu bağı kurmayı amaçlayan desenlerdir (McMillan ve Schumacher, 2010). Biri deney grubu (mobil uygulamanın uygulandığı) diğeri ise geleneksel öğretimin yapıldığı kontrol grubu (klasik öğretimin yapıldığı grup) şeklinde iki grup belirlenmiştir. Çalışmanın bu yapısı yarı deneySEL desen kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışmada, ölçüm ve hata payı ön-test ve son-test kontrol gruplu desen kullanılarak ayrıca katılımcıların üzerinde yapılan ölçümlerdeki hata pay oranları düşürülmüştür (Fraenkel ve Wallen, 2006). Bu nedenle, uygulama süreci araştırmanın başından sonuna kadar aynı öğrenciler ve öğretmen eşliğinde çalışılmıştır.

Çalışma grubunda yer alan katılımcıların seçimi ve gruplandırılması, gönüllü olan öğrenciler arasından, grupların benzer özellikler göstermesi hedeflenerek oluşturulmuştur. Bu bakımdan, yaş ve cinsiyet olarak eşit olacak şekilde öğrenci katılımı sağlanarak demografik denge kurulmuştur. Çalışmanın iç geçerliliğinin artırılmasına özen gösterilmiştir.

Gerekli izinler alınarak ön test yapılmıştır. Yaz Kur'an Kursu öğreticisi iki gruba da dersini anlatmış, sonrasında deney grubuna mobil uygulama ile etkinlik yaptırılarak, kontrol grubuna ise kitaptaki yapılması gereken etkinlik yaptırılmıştır. Uygulama sonucunda son test yapılarak elde edilen veriler Jamovi 2025 nicel veri değerlendirme modülünde t-testi, Anova ve χ^2 (Ki kare) testleri uygulanarak mobil uygulamanın etkisi ortaya konulmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

- Araştırma 2024-2025 yılının yaz döneminde İzmir İli Kemalpaşa İlçe Müftülüğüne bağlı çeşitli camilerdeki yaz kuran kursu öğrencilerinin görüşleriyle sınırlı tutulmuştur.
- Araştırmamızın verileri İzmir İli Kemalpaşa ilçesinde seçilen Yaz Kur'an Kursuna katılan ortaokul öğrencilerine uygulanmak için Diyanet İşleri Başkanlığı ve Kemalpaşa İlçe Müftülüğünden gerekli izinlerin alınarak, verilerin Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalında hazırlanan, Yüksek Lisans tezine esas olmak üzere gerçekleştirildiği, çalışmanın amacı, önemi ve süreci hakkında açık ve anlaşılır biçimde bilgi verilmiş; kişisel verilerin gizli tutulacağı bildirilmiştir.
- Görüşmeler sırasında katılımcılara, araştırmanın konusu doğrultusunda hazırlanan ön test ve son test, test soruları sorulurken bu süreç etik kurul onayı doğrultusunda kişisel verilerin gizliliği esas alınarak, cevaplar "Bİ-1", "Bİ-2", vb. şeklinde kodlanmıştır.
- Araştırmada, yaz kuran kursu öğrencilerinin bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla, iki veri toplama aracı kullanılmıştır: "Kişisel Bilgi Formu" (Ek 1) ve "Merhamet Ölçeği" (Ek-2) (Akdeniz ve Deniz, 2016). Kişisel Bilgi Formu, bu alanın uzman görüşlerine başvurarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Katılımcılara formda cinsiyeti, yaşı, sınıfı ve akademik başarısı ile anne ve babasının eğitim düzeylerine yönelik on üç maddeden oluşmaktadır. Çalışmadaki veri toplama araçlarına ait detaylı bilgiler aşağıdaki gibidir.

Bu araştırmada Merhamet Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçek, temel eğitim düzeyindeki öğrencilerin merhamet ile ilgili düzeylerini belirlemek (Pommier 2011)

tarafından geliştirilen ve Türkçeye Akdeniz ve Deniz (2016) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Altı alt boyutta bireylerin derinlemesine bir şekilde başkalarına karşı olan merhametini ölçebilmektedir.

Tüm ölçek için Cronbach Alfa iç tutarlık güvenirlik katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlara ait içi tutarlık kat sayıları şu şekildedir.

Sevecenlik .73, umursamazlık .64, paylaşımların bilincinde olma .66, bağlantısızlık .67, bilinçli farkındalık .70, ilişki kesme .60.

Merhamet ölçeğinin zaman içinde test tekrar güvenirliğinin tutarlılık analizi için “*Pearson Momentler Korelasyon Analizi*” kullanılmıştır. Korelasyon katsayısı toplam puan için $r=.75$ olup, bu ölçeğin genel düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Merhamet ölçeğinin alt boyutları için test tekrar test güvenirlik sonuçları aşağıda listelenmiştir.

Sevecenlik $r = .66$, umursamazlık $r = .60$, paylaşımların bilincinde olma $r = .60$, bağlantısızlık $r = .68$, bilinçli farkındalık $r = .68$, ilişki kesme $r = .71$

Merhamet Ölçeği, 5’li Likert tipi “Her Zaman”, “Sık sık”, “Ara sıra”, “Nadiren”, ve “Hiçbir Zaman” ifadeleri ile derecelendirme ile yapılandırılmıştır. Puanlama sırasıyla 5, 4, 3, 2 ve 1’dir (Akdeniz ve Deniz, 2016).

Merhamet Ölçeğinde; Sevecenlik, Umursamazlık, Paylaşımların Bilincinde Olma, Bağlantısızlık, Bilinçli Farkındalık ve İlişki Kesme altı alt boyutlarından oluşmaktadır. Bu altı alt boyutun her biri merhameti, farklı açıdan katılımcıların başkaları ile olan düzeylerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

1. Sevecenlik: Bireyin hem kendisine hem de çevredekilere karşı anlayışla ilgili olması anlamını ifade eder. Bireyin çevresinde karşılaştığı zorluklar karşısında empati temelli, dışlamadan, ön yargılardan destekleme seviyesini ölçmektedir. Sevecenlik alt boyutunu: altı, sekiz, on altı ve yirmi dördüncü maddeler ölçmektedir.
2. Umursamazlık: Umursamazlık alt boyutunu; iki, on iki, on dört ve on sekizinci maddeler ölçmektedir.
3. Paylaşımların Bilincinde Olma: Paylaşımların bilincinde olma alt boyutunu; on bir, on beş, on yedi ve yirminci maddeler ölçmektedir.

4. Bağlantısızlık: Bağlantısızlık alt boyutunu; üç, beş, on ve yirmi ikinci maddeler ölçmektedir.
5. Bilinçli Farkındalık: Bilinçli farkındalık alt boyutunu; dört, dokuz, on üç ve yirmi birinci maddeler ölçmektedir.
6. İlişki Kesme: İlişki kesme alt boyutunu; bir, yedi, on dokuz ve yirmi üçüncü maddeler ölçmektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesi, anlamlı biçimde yorumlanabilmesi için kullanılacak istatistiksel yönteme karar verilmeden önce, öncelikle normallik varsayımının sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmelidir. Çözümlemede, veriler normal dağılım gösteriyorsa parametrik testler kullanılırken; Veri seti normal dağılım gösteriyorsa parametrik testler, normallik varsayımının ihlal edildiği durumlarda ise parametrik olmayan (non-parametrik) testler tercih edilmelidir. Bu bağlamda, normallik kontrolü istatistiksel analiz sürecinin temel aşamalarından biri olarak görülmektedir. Elde edilen verilerin dağılım özelliklerine göre uygun analiz yöntemi belirlenerek, yorumların geçerliliği ve güvenilirliği artırılmış olur (Güngör, Demiralay ve Arpagus, 2018: 255).

Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin merhamet düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre analizinden önce, elde edilen verilerinin normal dağılıma uygunluğu değerlendirilmiştir. Bu amaçla Levene's ve Shapiro-Wilk Normallik Testi kullanılarak test edilmiştir.

Öğrencilerin merhamet düzeyleri ile cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve akademik durumu açısından değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Varyans analizi olarak bilinen Anova'yı kısaca tanımlamak gerekirse, "Anova" birden fazla grubun ortalama puanlarının birbirine eşit olup olmadığını değerlendirmek için kullanılır. Anova testinin uygulanabilmesi için, karşılaştırılacak grupların birbirinden bağımsız olması ve bu grupların normal bir dağılım gösteren kitleden seçilmiş olmasıdır.

Grupların varyansları eşit-homojene sahip olması gerekmektedir. Son koşul ise homojenlik testi "Levene's" testi ile yapılmaktadır (Güngör ve diğerleri, 2018: 261). Bunun için "Merhamet Ölçeği" ile elde edilen veriler doğrultusunda varyansların homojenliği ve

normal dağılım gösterip göstermediği kriterleri test edilmiştir.

Merhamet ölçeği ile elde edilen test verileri Tablo 3.1-3.6’da açıklamalarıyla birlikte detaylı verilmiştir.

Tablo 3.1: “Merhamet Ölçeği” verilerine ait Levene’s testi

Deney Grubu Ön ve Son Test	F	df1	df2	p
Sevecenlik_Ort	4.07e-4	1	56	0.984
Umursamazlık_Ort	0.7757	1	56	0.382
Paylaşımların Bilincinde Olma_Ort	1.6922	1	56	0.199
Bağılantısızlık_Ort	0.2545	1	56	0.616
Bilinçli Farkındalık_Ort	0.5745	1	56	0.452
İlişki Kesme_Ort	0.0824	1	56	0.775

Analiz sonuçları;

Homojenlik ve Normallik Analizi: Araştırmada, gruplar arası varyansların homojenliğini değerlendirmek amacıyla Levene’s testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Merhamet ölçeği alt boyutlarına ilişkin ön test ve son test düzeylerinde varyansların homojenliği aşağıda belirtilmiştir:

- Sevecenlik Ortalaması (Levene’s $F = 4.07e-4$, $p > .05$): Varyansların homojenliği sağlanmıştır.
- Umursamazlık Ortalaması (Levene’s $F = 0.7757$, $p > .05$): Varyansların homojenliği sağlanmıştır.
- Paylaşımların Bilincinde Olma Ortalaması (Levene’s $F = 1.6922$, $p > .05$): Varyansların homojenliği sağlanmıştır.
- Bağılantısızlık Ortalaması (Levene’s $F = 0.2545$, $p > .05$): Varyansların homojenliği sağlanmıştır.

sağlanmıştır.

- Bilinçli Farkındalık Ortalaması (Levene's $F = 0.5745$, $p > .05$): Varyansların homojenliği sağlanmıştır.
- İlişki Kesme Ortalaması (Levene's $F = 0.0824$, $p > .05$): Varyansların homojenliği sağlanmıştır.

Tüm alt boyutlar için p değerlerinin .05'ten büyük olması, gruplar arası varyansların homojen olduğunu göstermektedir.

Normallik Testi: Veri setinin parametrik testlere uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Shapiro-Wilk normallik testi uygulanmıştır.

Test sonuçları Tablo 3.2'de sunulmuş olup, normallik varsayımının her bir alt boyutta sağlanıp sağlanmadığı analiz edilmiştir.

Tablo 3.2: “Merhamet Ölçeği” verilerine ait Shapiro-Wilk normallik testi

Alt Boyutlar	Gruplar	N	Shapiro-Wilk	
			W	p
Sevecenlik_Ort	Deney G. Ön Test	29	0.905	0.013
	DeneyG. Son Test	29	0.884	0.004
Umursamazlık_Ort	DeneyG. Ön Test	29	0.940	0.097
	DeneyG. Son Test	29	0.923	0.037
Paylaşımların Bilincinde Olma_Ort	Deney G. Ön Test	29	0.954	0.230
	Deney G. Son Test	29	0.935	0.075
Bağılantısızlık_Ort	Deney G. Ön Test	29	0.957	0.273
	Deney G. Son Test	29	0.974	0.666

Tablo 3.2 : (devam ediyor)

Bilinçli Farkındalık_Ort	Deney G. Ön Test	29	0.954	0.229
	Deney G. Son Test	29	0.933	0.064
İlişki Kesme_Ort	Deney G. Ön Test	29	0.948	0.159
	Deney G. Son Test	29	0.943	0.123

Analiz sonuçları;

Veri setinin normal dağılıma uygunluğu, çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. George ve Mallery’e (2010: 241) göre, bu değerlerin ± 2 sınırları içerisinde kalması durumunda normal dağılım varsayımı sağlandığı kabul edilmektedir.

Bu bağlamda, analiz edilen değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerinin bu aralıkta yer alması nedeniyle parametrik testlerin uygulanmasına karar kılınmıştır.

Tablo 3.3: “Merhamet Ölçeği” verilerine ait Levene’s testi

Kontrol Grubu Ön ve Son Test	F	df	df2	p
Sevecenlik_Ort	0.21418	1	56	0.645
Umursamazlık_Ort	0.00862	1	56	0.926
Paylaşımların Bilincinde Olma_Ort	0.05808	1	56	0.810
Bağılantısızlık_Ort	2.50786	1	56	0.119
Bilinçli Farkındalık_Ort	10.44399	1	56	0.002
İlişki Kesme_Ort	1.15798	1	56	0.286

Analiz sonuçları;

Homojenlik ve Normallik Analizi: Analiz sürecinde, araştırma verilerinin istatistiksel yöntemlere uygunluğunu değerlendirmek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği ve normallik varsayımı test edilmiştir.

Bu kapsamda, Merhamet ölçeğinin alt boyutlarına ait ön test ve son test puanlarının varyanslarının eşitliği, Levene's homojenlik testi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur:

- Sevecenlik Ortalaması: Levene's $F = 0.21418$, $p > .05$ varyanslar homojendir.
- Umursamazlık Ortalaması: Levene's $F = 0.00862$, $p > .05$ varyanslar homojendir.
- Paylaşımların Bilincinde Olma Ortalaması: Levene's $F = 0.05808$, $p > .05$ varyanslar homojendir.
- Bağlantısızlık Ortalaması: Levene's $F = 2.50786$, $p > .05$ varyanslar homojendir.
- Bilinçli Farkındalık Ortalaması: Levene's $F = 10.44399$, $p < .05$ varyanslar homojen değildir.
- İlişki Kesme Ortalaması: Levene's $F = 1.15798$, $p > .05$ varyanslar homojendir.

Yukarıdaki verilere göre, Merhamet ölçeğinin alt boyutlarının çoğunda varyansların homojenliği sağlanmıştır. Ancak "Bilinçli Farkındalık" alt boyutunda varyanslar arasında anlamlı fark bulunduğundan homojenlik varsayımı ihlal edilmiştir.

Veri setinin normal dağılıma uygun olup olmadığını değerlendirmek üzere Shapiro- Wilk normallik testi uygulanmıştır.

Bu testin bulguları Tablo 3.4'te ayrıntılı biçimde sunulmuştur.

Tablo 3.4: "Merhamet Ölçeği" verilerine ait Shapiro- Wilk normallik testi

Alt Boyutlar	Gruplar	N	Shapiro -Wilk	
			W	p
Sevecenlik_Ort	Kontrol G. Ön Test	29	0.931	0.057
	Kontrol G. Son Test	29	0.895	0.007
Umursamazlık_Ort	Kontrol G. Ön Test	29	0.924	0.038
	Kontrol G. Son Test	29	0.916	0.024

Tablo 3.4: (devam ediyor)

Paylaşımların Bilincinde	Kontrol G. Ön Test	29	0.916	0.024
Olma_Ort	Kontrol G. Son Test	29	0.916	0.024
Bağılantısızlık_Ort	Kontrol G. Ön Test	29	0.949	0.174
	Kontrol G. Son Test	29	0.951	0.191
Bilinçli Farkındalık_Ort	Kontrol G. Ön Test	29	0.965	0.434
	Kontrol G. Son Test	29	0.879	0.003
İlişki Kesme_Ort	Kontrol G. Ön Test	29	0.905	0.013
	Kontrol G. Son Test	29	0.931	0.059

Analiz sonuçları;

Elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğu, çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. George ve Mallery'e (2010: 241) göre, bu değerlerin ± 2 sınırları içerisinde kalması durumunda normal dağılım varsayımı sağlandığı kabul edilmektedir. Bu bağlamda, analiz edilen değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerinin bu aralıkta yer alması nedeniyle parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir.

Güvenirlik Analizi: Çalışmada kullanılan Merhamet ölçeğinin güvenirliği, iç tutarlılık temelli istatistiksel yöntemlerle değerlendirilmiştir. Özellikle duyuşsal özellikleri ölçmeye yönelik ölçeklerde, iç tutarlılığı ortaya koyan Cronbach's Alfa katsayısı yaygın biçimde tercih edilmektedir (Güngör ve diğerleri, 2018: 253). Bu bakımdan, Merhamet ölçeğinin geneline ait güvenirlik düzeyi Cronbach's Alfa ile hesaplanmıştır.

Bununla birlikte, ölçeğin alt boyutlarının da olduğu düşünüldüğünde, her boyutun iç tutarlılığını daha hassas şekilde değerlendirmek amacıyla McDonald's Omega katsayısı da kullanılmıştır. Bu iki yöntem birlikte ele alındığında, ölçeğin hem genel yapısı hem de boyutlarına ilişkin güvenirlik açısından kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır.

Veri analiz süreci, Jamovi 2.6.44 istatistiksel analiz programı (Jamovi Project, 2025) aracılığıyla gerçekleştirilmiştir (Karakaya & Özyer, 2021). Güvenirlilik analizlerine ilişkin bulgular Tablo 3.5 ve Tablo 3.6’da ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 3.5: “Merhamet Ölçeği” verilerinin güvenirlilik analizi 1

Toplam Merhamet	Cronbach'sAlfa
Deney Grubu Ön ve Son Test	0.804
Kontrol Grubu Ön ve Son Test	0.832

Ölçeğin Güvenirlilik Analizi: Araştırmada kullanılan Merhamet ölçeğinin güvenirliliği, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach’s Alfa ile değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre:

- Deney grubu ön test ve son test uygulamalarında Cronbach’s Alfa katsayısı 0.804 olarak hesaplanmıştır.
- Kontrol grubu ön test ve son test uygulamalarında ise Cronbach’s Alfa katsayısı 0.832’dir.

Bu değerler, ölçeğin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Literatürde genel kabul gören eşik değere göre, 0.70 ve üzeri Cronbach’s Alfa katsayısı, ölçeğin güvenilir olduğunu ifade etmektedir (Güngör, Demiralay ve Arpagus, 2018: 253).

Dolayısıyla, Merhamet Ölçeğinden elde edilen puanların istatistiksel açıdan güvenilir olduğu ve ölçüm aracının duyuşsal özellikleri tutarlı biçimde değerlendirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 3.6: “Merhamet Ölçeği” verilerinin güvenirlik analizi 2

Merhamet	Cronbach's α	McDonald's ω
Deney Grubu Ön Test	0.792	0.808
Deney Grubu Son Test	0.853	0.859
Kontrol Grubu Ön Test	0.759	0.772
Kontrol Grubu Son Test	0.890	0.895

Analiz sonuçları;

Tablodaki merhamet ölçeğine ait Cronbach's Alpha ve McDonald's Omega değerleri incelendiğinde,

Deney Grubu:

- Ön Test: Cronbach's Alpha = .792 ve McDonald's Omega = .808
- Son Test: Cronbach's Alpha = .853 ve McDonald's Omega = .859
- Bu sonuçlar, ölçeğin güvenirliğinin iyi düzeyde olduğunu ve uygulanan müdahalenin ölçüm aracının iç tutarlılığına olumlu katkı sağladığını göstermektedir.

Kontrol Grubu:

- Ön Test: Cronbach's Alpha = .759; McDonald's Omega = .772
- Son Test: Cronbach's Alpha = .890; McDonald's Omega = .895
- Kontrol grubunda da anlamlı bir artış gözlemlenmiştir. Bu durum, ölçme aracının doğrudan müdahale olmaksızın da zamanla daha tutarlı sonuçlar verdiğini gösterebilir.

Bu değerler verinin yüksek bir güvenirlik değerine sahip olduğunu göstermektedir. Son testlerdeki güvenirlik katsayılarında artış olmuştur.

Mobil uygulama veri sonuçları ve araştırmadaki verilerin analizleri yapılırken aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

- Merhamet ölçeğinden elde edilen verilerin güvenirliğini belirlemek için Cronbach Alfa ve McDonalds Omega katsayıları,
- Araştırmadaki analizlerin çözüm ve yorumlamasında kullanılacak testleri belirlemek ve varsayımların test edilmesi Levene's Homojenlik Testi ve Normallik testi Shapiro-Wilk,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubunun ön test puanlarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T-testi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubunun son test puanlarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T-testi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T-testi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T-testi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların cinsiyet faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T-testi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların cinsiyet faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını tek yönlü ANOVA (Welch's) analizi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların yaş faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One – Way ANOVA) testi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların anne eğitim durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One – Way ANOVA) testi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların baba eğitim durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için varyans analizi (ANOVA) testi,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların baba eğitim durumu faktörüne göre dağılımlarının Levene's Homojenlik testi,

- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların sınıf (veya okul türleri) durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One – Way ANOVA) testinin yapılması,
- Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların akademik başarı durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One – Way ANOVA) testi kullanılmış, bulgular yorumlanmıştır.

3.5. Etik Konular

Bu araştırmada, tüm katılımcıların gönüllülük esasına göre çalışmaya dahil edilmesi sağlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarına amacı, içeriği ve süreçleri hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgileri kesinlikle üçüncü kişilerle paylaşılmamış, veriler anonimleştirilerek analiz edilmiştir. Elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır. Araştırma, akademik etik ilkelerine bağlı kalınarak gerçekleştirilmiştir. Tüm kaynaklar doğru bir şekilde atıfta bulunularak kullanılmıştır. Bu araştırma, Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu tarafından 08.07.2024 tarihinde onaylanmıştır (Ek: 3). Tüm süreç, etik ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür.

4. BULGULAR

Bu bölümde, Yaz Kur'an Kursu öğrencilerine uygulanan bilgisayar oyun programı ve "merhamet ölçeğine" ait bilgiler, tablolar açıklanmıştır. Uygulanan bilgisayar oyun sonucundaki ve merhamet ölçeğinden elde edilen veriler karşılaştırılarak araştırmanın alt problemleri analiz edilmiştir. Analiz sonuçları ile ilgili yorumlar yapılmıştır. Verilerin analizi sonucunda Jamovi programına (Jamovi Project, 2025) yüklenerek ulaşılan bu bulgular bilgisayar programları: BP çalışmanın araştırma problemleri sırasına göre verilmiştir. Araştırmaya katılan örneklemin demografik özellikleri aşağıda sunulmuştur.

4.1. Bilgisayar Programları: BP Demografik Bilgiler

Katılımcılara ait demografik değişkenlerin dağılımı, Jamovi programı aracılığıyla frekans analizi yöntemiyle incelenmiş ve ilgili bulgular tablo formatında verilmiştir.

Tablo 4.1: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin cinsiyete göre frekans dağılımı

Cinsiyet	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
Erkek	Deney Grubu	15	25,9	25,9
	Kontrol Grubu	15	25,9	51,7
Kadın	Deney Grubu	14	24,1	75,9
	Kontrol Grubu	14	24,1	100,0

Tablo 4.1. İncelendiğinde; Katılımcıların cinsiyete göre dağılımları deney grubunda 15 erkek (%25,9) ve 14 kadın (%24,1)'ini oluşturmaktadır. Kontrol grubunda 15 erkek (%25,9) ve 14 kadın (%24,1) 'ini oluşturmaktadır. Her iki grup için cinsiyet dağılımı dengelidir, deney grubu ile kontrol grubu arasında büyük bir farklılık yoktur. Kümülatif yüzdeler sırasıyla %25,9, %51,7, %75,9 ve %100 olarak artmakta, bu da tüm örneklemin düzgün bölündüğünü göstermektedir.

Tablo 4.2: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin yaşa göre frekans dağılımı

Yaş	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
10	Deney Grubu	5	8,6	8,6
	Kontrol Grubu	2	3,4	12,1
11	Deney Grubu	12	20,7	32,8
	Kontrol Grubu	8	13,8	46,6
12	Deney Grubu	5	8,6	55,2
	Kontrol Grubu	14	24,1	79,3
13	Deney Grubu	7	12,1	91,4
	Kontrol Grubu	5	8,6	100,0

Tablo 4.2. İncelendiğinde; Yaş gruplarına göre dağılımı 10 yaşındaki öğrencilerin oranı %8,6, 11 yaşındaki öğrencilerin oranı %20,7, 12 yaşındaki öğrencilerin oranı %8,6 ve 13 yaşındaki öğrencilerin oranı %12,1 olmaktadır. 11 yaş, en büyük grubu oluşturuyor (%34,5). 12 yaş, kontrol grubunda daha yüksek oranla temsil edilmiştir (%24,1). 10 yaş, en düşük yüzdeye sahiptir (%12,1).

Tablo 4.3: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin sınıfa göre frekans dağılımı

Sınıf	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
5.Sınıf	Deney Grubu	6	10,3	10,3
	Kontrol Grubu	4	6,9	17,2
6. Sınıf	Deney Grubu	12	20,7	37,9
	Kontrol Grubu	8	13,8	51,7
7. Sınıf	Deney Grubu	6	10,3	62,1
	Kontrol Grubu	14	24,1	86,2
8. Sınıf	Deney Grubu	5	8,6	94,8
	Kontrol Grubu	3	5,2	100,0

Tablo 4.3. İncelendiğinde; Sınıf bazlı dağılıma göre 5. sınıf öğrenci oranı %17,2, 6. sınıf öğrenci oranı %34,5, 7. sınıf öğrenci oranı %34,4 olup 8. sınıf öğrenci oranı %13,8'dir. Deney grubu sayısı 29 kişi ve %49,9 kontrol grubu sayısı 29 Kişi %50,0 genel toplam 58 kişi %100

5. sınıf öğrencileri daha az sayıda, özellikle kontrol grubunda (N=4, %6,9). 6. sınıf öğrencileri her iki grupta da en yüksek temsil oranına sahip (%20,7 ve %13,8). 7. sınıf öğrencileri kontrol grubunda daha fazla (%24,1), deney grubunda daha az (%10,3). 8. sınıf öğrencileri toplam içinde en küçük grubu oluşturuyor (deney: %8,6, kontrol: %5,2). Gruplar arasında sınıf dağılımı oldukça değişken görünmektedir.

Tablo 4.4: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin anne-babanın tutumuna göre frekans dağılımı

4.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
İlgisiz	Deney Grubu	0	0,0	0,0
	Kontrol Grubu	1	1,7	1,7
Demokratik	Deney Grubu	4	6,9	8,6
	Kontrol Grubu	8	13,8	22,4
Otoriter	Deney Grubu	6	10,3	32,8
	Kontrol Grubu	1	1,7	34,5
Koruyucu	Deney Grubu	19	32,8	67,2
	Kontrol Grubu	14	24,1	91,4
Diğer	Deney Grubu	0	0,0	91,4
	Kontrol Grubu	5	8,6	100,0

Tablo 4.4. Anne-babanızın size karşı tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- İlgisiz kategori deney grubunda hiç yokken, kontrol grubunda sadece %1,7 oranında yer almaktadır.
- Demokratik yaklaşım deney grubunda %6,9, kontrol grubunda daha yüksek bir oranla %13,8 seviyesindedir.

- Otoriter yaklaşım deney grubunda %10,3 ile daha belirginken, kontrol grubunda yalnızca %1,7 seviyesindedir.
- Koruyucu yaklaşım her iki grupta da en fazla temsil edilen kategori: deney grubunda %32,8, kontrol grubunda %24,1.
- Diğer kategorisi deney grubunda hiç bulunmazken, kontrol grubunda %8,6 oranında yer almaktadır.

Tablo 4.5: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre frekans dağılımı

5.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
İlkokul	Deney Grubu	9	15,5	15,5
	Kontrol Grubu	12	20,7	36,2
Ortaokul	Deney Grubu	7	12,1	48,3
	Kontrol Grubu	8	13,8	62,1
Lise	Deney Grubu	9	15,5	77,6
	Kontrol Grubu	7	12,1	89,7
Üniversite	Deney Grubu	4	6,9	96,6
	Kontrol Grubu	2	3,4	100,0

Tablo 4.5. İncelendiğinde; Annenizin eğitim düzeyi nedir? (Ortaokul- Lise vb.) sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı;

- İlkokul seviyesinde kontrol grubu (%20,7) deney grubuna (%15,5) göre daha büyüktür.
- Ortaokul seviyesinde dağılım dengeli, ancak yine kontrol grubu biraz daha büyüktür (%13,8'e karşı %12,1).
- Lise seviyesinde deney grubu tekrar kontrol grubunu birbirine yakındır. (%15,5'e karşı %12,1).
- Üniversite seviyesinde ise toplam rakam düşerken deney grubu (%6,9) kontrol grubundan (%3,4) daha büyüktür.

Tablo 4.6: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre frekans dağılımı

6.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
İlkokul	Deney Grubu	5	8,6	8,6
	Kontrol Grubu	6	10,3	19,0
Ortaokul	Deney Grubu	9	15,5	34,5
	Kontrol Grubu	2	3,4	37,9
Lise	Deney Grubu	10	17,2	55,2
	Kontrol Grubu	14	24,1	79,3
Üniversite	Deney Grubu	4	6,9	86,2
	Kontrol Grubu	7	12,1	98,3
Diğer	Deney Grubu	1	1,7	100,0
	Kontrol Grubu	0	0,0	100,0

Tablo 4.6. Babanızın eğitim düzeyi nedir? (Ortaokul- Lise vb.) sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- İlkokul seviyesinde kontrol grubu (%10,3) deney grubundan (%8,6) biraz daha büyüktür.
- Ortaokul seviyesinde deney grubu (%15,5) kontrol grubundan (%3,4) çok daha büyüktür.
- Lise seviyesinde kontrol grubu (%24,1) deney grubuna (%17,2) göre belirgin şekilde daha büyüktür.
- Üniversite seviyesinde kontrol grubu (%12,1) deney grubundan (%6,9) daha yüksektir.
- Diğer kategorisinde yalnızca deney grubunda (%1,7) veri vardır; kontrol grubunda ise hiç yoktur.

Tablo 4.7: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin akademik başarı düzeyine göre frekans dağılımı

7.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
Takdir	Deney Grubu	17	29,3	29,3
	Kontrol Grubu	16	27,6	56,9
Teşekkür	Deney Grubu	4	6,9	63,8
	Kontrol Grubu	8	13,8	77,6
Takdir ve/veya Teşekkür	Deney Grubu	4	6,9	84,5
	Kontrol Grubu	4	6,9	91,4
Zayıf dersim var	Deney Grubu	4	6,9	98,3
	Kontrol Grubu	1	1,7	100,0

Tablo 4.7. Akademik başarı düzeyi açısından aşağıdakilerden hangisi bu dönemki karnenizi yansıtmaktadır? sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- Takdir alan öğrencilerin oranı deney grubunda (%29,3) biraz yüksek olsa da kontrol grubunda (%27,6) oldukça yakın bir dağılım vardır.
- Teşekkür alan öğrencilerde kontrol grubu (%13,8) deney grubuna (%6,9) göre daha fazladır.
- Takdir ve/veya Teşekkür alan öğrenciler her iki grupta da eşittir (%6,9).
- Zayıf dersi olan öğrenciler deney grubunda (%6,9) kontrol grubuna (%1,7) kıyasla daha yüksektir.

Tablo 4.8: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin şahsına ait teknolojik aletlere göre frekans dağılımı

8.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
Cep Telefonu	Deney Grubu	10	17,2	17,2
	Kontrol Grubu	9	15,5	32,8
Bilgisayar	Deney Grubu	4	6,9	39,7
	Kontrol Grubu	3	5,2	44,8
Tablet	Deney Grubu	7	12,1	56,9
	Kontrol Grubu	6	10,3	67,2
Hepsi	Deney Grubu	3	5,2	72,4
	Kontrol Grubu	5	8,6	81,0
Hiçbiri	Deney Grubu	5	8,6	89,7
	Kontrol Grubu	6	10,3	100,0

Tablo 4.8. Şahsınıza ait teknolojik aletlerden hangisi bulunmaktadır? (Cep telefonu, bilgisayar, tablet vb.) sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- Cep telefonu kullanımında deney grubu (%17,2) kontrol grubuna (%15,5) göre biraz daha yüksektir.
- Bilgisayar kullanımında deney grubu (%6,9) kontrol grubundan (%5,2) daha fazla, ancak genel olarak düşük bir kullanım oranı vardır.
- Tablet kullanımında deney grubu (%12,1) kontrol grubuna (%10,3) göre hafif bir üstünlük göstermektedir.
- Tüm cihazları kullananlar kontrol grubunda (%8,6) deney grubundan (%5,2) daha yüksektir.

- Hiçbirini kullanmayanlar ise kontrol grubunda (%10,3) deney grubuna (%8,6) göre biraz daha fazladır.

Tablo 4.9: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin teknolojik aletlerle günlük kullanım sürelerine göre frekans dağılımı

9.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
10 dk.	Deney Grubu	0	0,0	0,0
	Kontrol Grubu	1	1,7	1,7
15dk.	Deney Grubu	3	5,2	6,9
	Kontrol Grubu	0	0,0	6,9
30 dk.	Deney Grubu	4	6,9	13,8
	Kontrol Grubu	5	8,6	22,4
60 dk.	Deney Grubu	7	12,1	34,5
	Kontrol Grubu	2	3,4	37,9
1 Saatten Fazla	Deney Grubu	15	25,9	63,8
	Kontrol Grubu	21	36,2	100,0

Tablo 4.9. Teknolojik aletlerle günlük ne kadar vakit geçirmektesiniz? sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- 10 dakika kategorisinde yalnızca kontrol grubunda (%1,7) veri var, deney grubunda ise hiç yok.
- 15 dakika süresinde deney grubunda (%5,2) birkaç kişi bulunurken, kontrol grubunda hiç yok.

- 30 dakika süresinde her iki grup benzer dağılıma sahip (%6,9 deney, %8,6 kontrol).
- 60 dakika süresinde deney grubunda (%12,1) daha fazla kişi varken kontrol grubunda (%3,4) daha düşük.
- 1 saatten fazla sürede kontrol grubu (%36,2) deney grubuna (%25,9) göre belirgin şekilde daha büyük.

Tablo 4.10: Yaz Kur'an kursu öğrencilerinin sosyal medya kullanımına göre frekans dağılımı

10.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
Hayır	Deney Grubu	16	27,6	27,6
	Kontrol Grubu	11	19,0	46,6
Evet	Deney Grubu	13	22,4	69,0
	Kontrol Grubu	18	31,0	100,0

Tablo 4.10. Sosyal medya kullanıyor musunuz? (Kullanıyorsanız hangileri olduğunu yazar mısınız?) sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- Hayır, yanıtı deney grubunda (%27,6) kontrol grubuna (%19,0) göre daha yüksektir.
- Evet, yanıtı ise kontrol grubunda (%31,0) deney grubundan (%22,4) daha fazladır.
- Kümülatif yüzdeler toplam içindeki ilerleyişi gösteriyor: Örneğin, Evet yanıtı eklendiğinde %100,0'e ulaşılmış oluyor, yani tüm katılımcılar kapsanmış durumdadır.

Tablo 4.11: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin dini konuları bireysel olarak araştırırken bilgisayar vb. teknolojik alet kullanımına göre frekans dağılımı

11.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
Evet	Deney Grubu	25	43,1	43,1
	Kontrol Grubu	20	34,5	77,6
Hayır	Deney Grubu	4	6,9	84,5
	Kontrol Grubu	9	15,5	100,0

Tablo 4.11. Dini konuları bireysel olarak araştırırken bilgisayar vb. teknolojik aletlerden yardım alıyor musunuz? sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- “Evet” (Evet diyenler) yanıtları:
 - Deney grubu: 25 kişi (%43,1)
 - Kontrol grubu: 20 kişi (%34,5)
 - Kümülatif yüzde (bu iki grup birlikte): %77,6
- “Hayır” (Hayır diyenler) yanıtları:
 - Deney grubu: 4 kişi (%6,9)
 - Kontrol grubu: 9 kişi (%15,5)
 - Kümülatif yüzde (tüm grupların toplamı): %100,0

Tablo 4.12: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi konu anlatımlarında bilgisayar kullanımına göre frekans dağılımı

12.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
Evet	Deney Grubu	12	20,7	20,7
	Kontrol Grubu	13	22,4	43,1
Hayır	Deney Grubu	9	15,5	58,6
	Kontrol Grubu	8	13,8	72,4
Kısmen	Deney Grubu	8	13,8	86,2
	Kontrol Grubu	8	13,8	100,0

Tablo 4.12. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi konu anlatımlarında bilgisayardan ders işlenmekte midir? sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- “Evet” yanıtları: Kontrol grubu biraz daha yüksek oranlarda (%22,4), ancak fark büyük değildir.
- “Hayır” yanıtları: Deney grubunda kontrol grubuna göre biraz daha fazladır (%15,5'e %13,8).
- “Kısmen” yanıtları: Gruplar arasında tamamen eşittir (%13,8).

Bu dağılımda katılımcılar bazı durumlarda kesin bir “Evet” veya “Hayır” demekten kaçınıp “Kısmen” seçeneğini daha fazla tercih etmiş olabilirler.

Tablo 4.13: Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi konu anlatımlarında bilgisayar destekli oyunların kullanımına göre frekans dağılımı

13.Soru	Gruplar	Sayı (N)	% Total	Kümülatif %
Evet	Deney Grubu	13	22,4	22,4
	Kontrol Grubu	10	17,2	39,7
Hayır	Deney Grubu	12	20,7	60,3
	Kontrol Grubu	13	22,4	82,8
Kısmen	Deney Grubu	4	6,9	89,7
	Kontrol Grubu	6	10,3	100,0

Tablo 4.13. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi konu anlatımlarında bilgisayar destekli oyunlardan yararlanılmakta mıdır? sorusuna katılımcıların verdiği cevapların gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

- “Evet” yanıtları: Deney grubunda biraz daha yüksek (%22,4'e %17,2), ancak fark büyük değil.
- “Hayır” yanıtları: Kontrol grubunda hafifçe daha yüksek (%22,4'e %20,7).
- “Kısmen” yanıtları: Kontrol grubu burada daha fazla tercih etmiş (%10,3'e %6,9).

4.2. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ile alt boyutlarına ilişkin ön test verilerine ait deney ve kontrol grubu ortalamaları arasındaki anlamlı farkın incelenmesi amacıyla bağımsız gruplar için T-testi (Independent Samples T-Test) uygulanmış ve analiz sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4.14: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubunun ön test puanlarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T- testi

Değişken	Gruplar (Ön Test)	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	t	p	Effect Size
Toplam Merhamet	Deney	29	3.80	0.493	-0.199	0.843	Cohen's d 0.0523
	Kontrol	29	3.82	0.439			
Sevecenlik	Deney	29	4.06	0.836	0.406	0.686	Cohen's d 0.107
	Kontrol	29	3.97	0.780			
Umursamazlık	Deney	29	2.27	0.845	0.319	0.751	Cohen's d 0.0837
	Kontrol	29	2.20	0.803			
Paylaşımların Bilincinde Olma	Deney	29	3.52	0.884	-1.92	0.059	Cohen's d 0.505
	Kontrol	29	3.96	0.856			
Bağılantısızlık	Deney	29	2.13	0.674	-1.56	0.124	Cohen's d 0.410
	Kontrol	29	2.42	0.753			
Bilinçli Farkındalık	Deney	29	3.73	0.675	-0.363	0.718	Cohen's d 0.0952
	Kontrol	29	3.79	0.590			
İlişki Kesme	Deney	29	2.14	0.814	-0.209	0.835	Cohen's d 0.0549
	Kontrol	29	2.18	0.756			

Tablo 4.14. incelendiğinde bağımsız gruplarda yapılan Independent Sample T- testi sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu arasında genel olarak büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Ancak “*Paylaşımların Bilincinde Olma ve Bağlantısızlık*” değişkenlerinde Kontrol grubunun daha yüksek ortalamaya sahiptir. Etki büyüklüğü düşüktür. En yüksek etki büyüklüğü “*Paylaşımların Bilincinde Olma*” değişkeninde (Cohen’s $d = 0.505$), ancak p değeri anlamlılık sınırında (0.059). Bu, kontrol grubunun deney grubuna kıyasla biraz daha bilinçli farkındalık göstermektedir.

Merhamet ölçeği ile alt boyutları açısından deney ve kontrol grupları arasında genel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır (p değeri genellikle 0,05’ten büyük).

4.3. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ile alt boyutlarına ilişkin son test verilerine ait deney ve kontrol grubu ortalamaları arasındaki anlamlı farkın incelenmesi amacıyla bağımsız gruplar için T- testi (Independent Samples T-Test) uygulanmış ve analiz sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4.15: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ile kontrol grubunun son test puanlarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T- testi

Değişken	Gruplar (Son Test)	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	t	p	Effect Size
Toplam Merhamet	Deney	29	3.78	0.528	-0.487	0.628	Cohen's d - 0.128
	Kontrol	29	3.86	0.677			
Sevecenlik	Deney	29	4.14	0.806	0.470	0.641	Cohen's d 0.123
	Kontrol	29	4.03	0.870			
Umursamazlık	Deney	29	3.59	0.775	-1.07	0.289	Cohen's d - 0.281
	Kontrol	29	3.81	0.775			

Tablo 4.15: (devam ediyor)

Paylaşımların Bilincinde Olma	Deney	29	3.81	0.647	-1.26	0.213	Cohen's d - 0.330
	Kontrol	29	4.05	0.806			
Bağılantısızlık	Deney	29	3.52	0.601	0.118	0.907	Cohen's d 0.0310
	Kontrol	29	3.49	1.02			
Bilinçli Farkındalık	Deney	29	3.97	0.746	0.258	0.798	Cohen's d 0.0677
	Kontrol	29	3.91	1.02			
İlişki Kesme	Deney	29	3.66	0.851	-0.912	0.366	Cohen's d - 0.240
	Kontrol	29	3.86	0.803			

Tablo 4.15. incelendiğinde bağımsız gruplarda yapılan Independent Sample T- testi sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu arasında genel olarak büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Etki büyüklüğü düşüktür. En yüksek etki büyüklüğü Bilinçli Farkındalık değişkeninde (Cohen's d = 0.0677), p değeri ise anlamlılık sınırının üstünde (0.798). Bu, deney grubunun kontrol grubuna kıyasla biraz daha bilinçli farkındalık göstermektedir. Merhamet ölçeği ile alt boyutları açısından deney ve kontrol grupları arasında genel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır (p değeri genellikle 0,05'ten büyük).

4.4. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin ön test ile son test verileri, yalnızca deney grubuna ait ortalamalar üzerinden incelenmiş; bu ortalamalar arasındaki anlamlı farkın değerlendirilmesi amacıyla bağımsız gruplar için T-testi (Independent Samples T-Test) uygulanmış ve elde edilen analiz sonuçları tablo biçiminde raporlanmıştır.

Tablo 4.16: Bilgisayar Programları: BP Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T- testi

Değişken	Gruplar (Deney)	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	t	p	Effect Size
Toplam Merhamet	Ön Test	29	3.80	0.493	0.107	0.915	Cohen's d - 0.0281
	Son Test	29	3.78	0.528			
Sevecenlik	Ön Test	29	4.06	0.836	-0.360	0.720	Cohen's d - 0.0945
	Son Test	29	4.14	0.806			
Umursamazlık	Ön Test	29	2.27	0.845	-0.648	0.520	Cohen's d - 0.170
	Son Test	29	2.41	0.775			
Paylaşımların Bilincinde Olma	Ön Test	29	3.52	0.884	-1.44	0.155	Cohen's d - 0.379
	Son Test	29	3.81	0.647			
Bağılantısızlık	Ön Test	29	2.13	0.674	-2.11	0.039	Cohen's d - 0.554
	Son Test	29	2.48	0.601			
Bilinçli Farkındalık	Ön Test	29	3.73	0.675	-1.25	0.218	Cohen's d - 0.327
	Son Test	29	3.97	0.746			
İlişki Kesme	Ön Test	29	2.14	0.814	-0.906	0.369	Cohen's d - 0.238
	Son Test	29	2.34	0.851			

Tablo 4.16. Bağımsız gruplarda yapılan Independent Sample T- testi sonuçlarına göre deney grubu ön test ve son test arasında genel olarak büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Etki büyüklüğü düşüktür.

Bağılantısızlık değişkeni dışında tüm p değerleri 0.05'ten büyük, diğer değişkenlerde anlamlı bir fark gözlenmiyor.

Bağılantısızlık için Cohen's d = -0.554 olduğu için bu orta düzey bir etki göstermektedir. Diğer değişkenlerde etki büyüklükleri düşük veya çok küçüktür.

Bağılantısızlık değişkeninde anlamlı bir değişim vardır ($p = 0.039$, $d = -0.554$). Ön test puan ortalaması 2.13, son test puan ortalaması ise 2.48'dir. Bu, müdahalenin bu değişken üzerinde orta düzeyde bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Diğer değişkenlerde yani Toplam merhamet ve altı alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Cohen's d değerleri de -0.379 veya daha düşük olduğu için önemli farklar bulunmamaktadır.

4.5. Bilgisayar Programları: BP Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ile alt boyutlarına ilişkin ön test ve son test verileri doğrultusunda, kontrol grubuna ait ortalamalar arasındaki anlamlı farkın belirlenmesi amacıyla bağımsız gruplar için T-testi (Independent Samples T-Test) uygulanmış ve elde edilen analiz sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4.17: Bilgisayar Programları: BP Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamalarının karşılaştırılmasını test etmek için Independent Sample T- testi

Değişken	Gruplar (Kontrol)	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	t	p	Effect Size
Toplam Merhamet	Ön Test	29	3.82	0.439	-0.259	0.797	Cohen's d - 0.0680
	Son Test	29	3.86	0.677			
Sevecenlik	Ön Test	29	3.97	0.780	-0.278	0.782	Cohen's d -- 0.0730
	Son Test	29	4.03	0.870			
Umursamazlık	Ön Test	29	3.80	0.803	-0.0420	0.967	Cohen's d - 0.0110
	Son Test	29	3.81	0.758			
Paylaşımların Bilincinde Olma	Ön Test	29	3.96	0.856	-0.434	0.666	Cohen's d - 0.114
	Son Test	29	4.05	0.806			

Tablo 4.17: (devam ediyor)

Bağılantısızlık	Ön Test	29	3.58	0.753	0.367	0.715	Cohen's d 0.0964
	Son Test	29	3.49	1.02			
Bilinçli Farkındalık	Ön Test	29	3.79	0.590	-0.513	0.610	Cohen's d - 0.135
	Son Test	29	3.91	1.02			
İlişki Kesme	Ön Test	29	3.82	0.756	-0.210	0.834	Cohen's d - 0.0553
	Son Test	29	3.86	0.803			

Tablo 4.17. Bağımsız gruplarda yapılan Independent Sample T- testi sonuçlarına göre kontrol grubu ön test ve son test arasında genel olarak büyük farklılıklar bulunmamaktadır (p değerleri > 0.05). Bu, ön-test ve son-test arasında istatistiksel olarak belirgin bir değişim olmadığını göstermektedir. Umursamazlık ($p = 0.967$) ve Bağılantısızlık ($p = 0.715$) gibi alt boyutlarda fark oldukça düşük.

Tüm Cohen's d değerleri küçük etki büyüklüğü olduğunu göstermektedir (genellikle $|0.2|$ 'nin altında). En küçük etki büyüklüğü Umursamazlık (-0.0110) alt boyutunda görülmektedir. Pozitif yönlü bir etki yalnızca Bağılantısızlık (0.0964) için bulunmaktadır. Test öncesi ve sonrası değişikliklerin küçük olduğunu ve pratik anlamda dikkate değer bir fark oluşturmadığını göstermektedir. Bağılantısızlık alt boyutunda Cohen's d pozitif çıkmış (0.0964), fakat oldukça küçük bir etki büyüklüğüdür.

Toplam merhamet alt boyutunda standart sapma artmış ($0.439 \rightarrow 0.677$). Bu, katılımcılar arasındaki varyasyonun arttığını göstermektedir. Sevecenlik ve Paylaşımların Bilincinde Olma değişkenlerinde de benzer şekilde standart sapma son testte biraz yükselmiştir.

Kontrol grubu ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

4.6. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Cinsiyet Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin cinsiyet değişkenine göre deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test ortalamaları karşılaştırılmış; ortalamalar arasındaki anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için T- testi (Independent Samples T-Test) uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo biçiminde sunulmuştur.

Tablo 4.18: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların cinsiyet faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için İndependent Sample T- testi

Değişken	Gruplar (Deney ve Kontrol)	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	t	p	Effect Size
Toplam Merhamet	Erkek	30	3.90	0.575	1.45	0.152	Cohen's d 0.382
	Kadın	28	3.67	0.626			
Sevecenlik	Erkek	30	4.29	0.766	1.67	0.101	Cohen's d 0.438
	Kadın	28	3.93	0.892			
Umursamazlık	Erkek	30	3.60	0.892	-0.768	0.446	Cohen's d 0.202
	Kadın	28	3.76	0.658			
Paylaşımların Bilincinde Olma	Erkek	30	4.12	0.669	2.28	0.026	Cohen's d 0.600
	Kadın	28	3.71	0.704			
Bağılantısızlık	Erkek	30	3.48	0.914	0.640	0.525	Cohen's d 0.168
	Kadın	28	3.34	0.791			
Bilinçli Farkındalık	Erkek	30	4.17	0.562	2.29	0.026	Cohen's d 0.602
	Kadın	28	3.67	1.06			
İlişki Kesme	Erkek	30	3.73	1.00	0.457	0.649	Cohen's d 0.120
	Kadın	28	3.62	0.792			

Tablo 4.18. Bağımsız gruplarda yapılan Independent Sample T- testi sonuçlarına göre Toplam merhamet ölçeği ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre deney grubu ve kontrol grubu ortalamaları incelendiğinde “Paylaşımların Bilincinde Olma” ($p = 0.026$, $d = 0.600$) ve “Bilinçli Farkındalık” ($p = 0.026$, $d = 0.602$) değişkenlerinde, cinsiyetler arasında anlamlı farklar vardır. $p < 0.05$ olduğu için bu farklar istatistiksel olarak anlamlı kabul edilebilir.

Cohen's d değerlerine baktığımızda orta seviyede etki büyüklüğü görülmektedir (0.600 ve 0.602). Bu, pratik açıdan da önemli bir fark olduğunu göstermektedir.

Diğer Değişkenler: “Toplam Merhamet,” “Sevecenlik,” “Umursamazlık,” “Bağılantısızlık,” ve “İlişki Kesme” için p değerleri 0.05’in üzerinde olduğundan, cinsiyetler arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiyor.

Örneklem büyüklüğünün yeterli olup olmadığını değerlendirmek için güç analizi yapıldı.

- Örneklem büyüklüğü (N): 58
- Etki büyüklüğü: 0.500
- Güç: 0.984
- Anlamlılık düzeyi (α): 0.0500

Burada istatistiksel güç 0.984 olarak oldukça yüksek. Bu, gerçek bir etkinin var olması durumunda onu tespit etme olasılığın yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Genellikle 0.80 ve üzeri güç değerleri kabul edilir, bu yüzden 0.984 ile analizin sağlam olduğu görülmektedir.

Cinsiyetin bu değişkenler üzerindeki etkisini kontrol etmek için regresyon analizi yapıldı.

- Ortalama ile Sevecenlik_Ort: Pearson's $r = 0.630$, $p < 0.001$ Güçlü ve anlamlı bir pozitif ilişki vardır.
- Umursamazlık_Ort ile Ortalama: Pearson's $r = 0.807$, $p < 0.001$ Çok güçlü bir pozitif korelasyon vardır.
- Bağılantısızlık_Ort ile Umursamazlık_Ort: Pearson's $r = 0.627$, $p < 0.001$ Güçlü ve anlamlı bir ilişki vardır.
- Bilinçli Farkındalık_Ort ile Ortalama: Pearson's $r = 0.803$, $p < 0.001$ Çok güçlü bir pozitif korelasyon vardır.
- İlişki Kesme_Ort ile Ortalama: Pearson's $r = 0.845$, $p < 0.001$ En güçlü pozitif ilişki bulunmaktadır.

p-değerleri anlamlılık sınırı $p < 0.05$ altında olduğundan, bu değişkenler arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu kabul edilmektedir.

Tablo 4.19: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların cinsiyet faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını tek yönlü ANOVA (Welch's) analizi

Cinsiyet	F	df1	df2	p
Ortalama	2.097	1	54.7	0.153
Sevecenlik_Ort	2.748	1	53.4	0.103
Umursamazlık_Ort	0.602	1	53.2	0.441
Paylaşımların Bilincinde Olma_Ort	5.189	1	55.2	0.027
Bağılantısızlık_Ort	0.413	1	55.7	0.523
Bilinçli Farkındalık_Ort	5.037	1	40.4	0.030
İlişki Kesme_Ort	0.213	1	54.6	0.646

Tablo 4.19. Tek yönlü ANOVA (Welch's) analizi yapılarak, gruplar arasındaki ortalamaların anlamlı farklılık gösterip göstermediği,

- Ortalama: $F(1, 54.7) = 2.097$, $p = 0.153$ Gruplar arasında ortalama değişkeni için anlamlı bir fark yoktur ($p > 0.05$).
- Sevecenlik_Ort: $F(1, 53.4) = 2.748$, $p = 0.103$ Anlamlı fark gözlemlenmedi ($p > 0.05$).
- Umursamazlık_Ort: $F(1, 53.2) = 0.602$, $p = 0.441$ Anlamlı fark yoktur ($p > 0.05$).
- Paylaşımların Bilincinde Olma_Ort: $F(1, 55.2) = 5.189$, $p = 0.027$ Anlamlı fark vardır ($p < 0.05$).
- Bilinçli Farkındalık_Ort: $F(1, 40.4) = 5.037$, $p = 0.030$ Anlamlı fark vardır ($p < 0.05$).
- İlişki Kesme_Ort: $F(1, 54.6) = 0.213$, $p = 0.646$ Anlamlı fark yoktur ($p > 0.05$).

4.7. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Yaş Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin yaş değişkenine göre deney ve kontrol gruplarının ortalamaları karşılaştırılmış; gruplar arasındaki farkların anlamlılığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Elde edilen istatistiksel sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4.20: Bilgisayar Programları: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların yaş faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılması test etmek için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi

Değişken	Yaş	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Toplam Merhamet	10	7	3.82	0.782	0.232	0.873
	11	20	3.84	0.605		
	12	19	3.80	0.638		
	13	12	3.67	0.500		
Sevecenlik	10	7	4.00	1.16	2.07	0.136
	11	20	4.22	0.760		
	12	19	4.34	0.778		
	13	12	3.65	0.765		
Umursamazlık	10	7	3.82	0.813	0.260	0.853
	11	20	3.74	0.805		
	12	19	3.54	0.871		
	13	12	3.71	0.647		
Paylaşımlarım Bilincinde Olma	10	7	4.04	0.548	0.302	0.824
	11	20	3.90	0.576		
	12	19	4.00	0.804		
	13	12	3.75	0.879		
Bağılantısızlık	10	7	3.50	1.05	0.237	0.870
	11	20	3.41	0.893		
	12	19	3.30	0.884		
	13	12	3.54	0.681		
Bilinçli Farkındalık	10	7	0.681	1.39	0.101	0.959
	11	20	3.98	0.807		
	12	19	3.99	0.852		
	13	12	3.90	0.727		
İlişki Kesme	10	7	3.82	0.838	0.374	0.773
	11	20	3.76	0.975		
	12	19	3.63	1.01		
	13	12	3.50	0.657		

Tablo 4.20. Toplam merhamet ölçeği ile alt boyutlarının yaşa göre deney grubu ve kontrol grubu ortalamalarının analizine göre;

- Toplam Merhamet: $F = 0.232$, $p = 0.873 \rightarrow$ Gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur.
- Sevecenlik: $F = 2.07$, $p = 0.136 \rightarrow$ Anlamlı fark sınırda ancak $p > 0.05$, istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiyor.
- Umursamazlık: $F = 0.260$, $p = 0.853 \rightarrow$ Gruplar arasında belirgin fark yoktur.
- Paylaşımların Bilincinde Olma: $F = 0.302$, $p = 0.824 \rightarrow$ Anlamlı bir fark yoktur.
- Bağlantısızlık: $F = 0.237$, $p = 0.870 \rightarrow$ Gruplar arasında fark yoktur.
- Bilinçli Farkındalık: $F = 0.101$, $p = 0.959 \rightarrow$ En düşük fark bu alt boyutta, gruplar arasında belirgin bir ayrışma yoktur.
- İlişki Kesme: $F = 0.374$, $p = 0.773 \rightarrow$ Gruplar arasında fark yoktur.

Bu sonuçlar, yaş grupları açısından değişkenlerin çok farklılık göstermediğini göstermektedir.

4.8. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Anne Eğitim Durumu Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin olarak, anne eğitim durumu değişkenine göre deney ve kontrol gruplarının ortalamaları karşılaştırılmıştır. Gruplar arasındaki farkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) uygulanmış; elde edilen analiz sonuçları tablo biçiminde sunulmuştur.

Tablo 4.21: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların anne eğitim durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için tek Yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi

Değişken	Anne Eğitim	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Toplam Merhamet	İlkokul	21	3.81	0.522	0.585	0.632
	Ortaokul	15	3.81	0.581		
	Lise	16	3.86	0.753		
	Üniversite	6	3.49	0.567		

Tablo 4.21: (devam ediyor)

Sevecenlik	İlkokul	21	3.96	0.841	1.11	0.368
	Ortaokul	15	4.23	0.759		
	Lise	16	4.34	0.944		
	Üniversite	6	3.75	0.707		
Umursamazlık	İlkokul	21	3.83	0.764	1.41	0.265
	Ortaokul	15	3.53	0.790		
	Lise	16	3.72	0.917		
	Üniversite	6	3.38	0.379		
Paylaşımlarım Bilincinde Olma	İlkokul	21	3.83	0.808	0.251	0.859
	Ortaokul	15	3.88	0.681		
	Lise	16	4.03	0.694		
	Üniversite	6	4.00	0.570		
Bağılantısızlık	İlkokul	21	3.55	0.765	0.472	0.705
	Ortaokul	15	3.47	0.597		
	Lise	16	3.30	1.16		
	Üniversite	6	3.13	0.848		
Bilinçli Farkındalık	İlkokul	21	4.01	0.645	1.23	0.329
	Ortaokul	15	4.08	0.783		
	Lise	16	3.97	1.06		
	Üniversite	6	3.17	1.04		
İlişki Kesme	İlkokul	21	3.67	0.792	0.181	0.908
	Ortaokul	15	3.63	1.01		
	Lise	16	3.78	1.06		
	Üniversite	6	3.50	0.652		

Tablo 4.21. Toplam merhamet ölçeği ile anne eğitim durumuna göre deney grubu ve kontrol grupları analiz sonuçlarına göre:

- Toplam Merhamet: $F = 0.585$, $p = 0.632 \rightarrow$ Gruplar arasında anlamlı fark yoktur.
- Sevecenlik: $F = 1.11$, $p = 0.368 \rightarrow$ Fark sınırdadır ancak istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.05$).
- Umursamazlık: $F = 1.41$, $p = 0.265 \rightarrow$ Çok az bir fark vardır ancak istatistiksel olarak anlamlı değildir.
- Paylaşımların Bilincinde Olma: $F = 0.251$, $p = 0.859 \rightarrow$ Gruplar arasında belirgin fark yoktur.
- Bağılantısızlık: $F = 0.472$, $p = 0.705 \rightarrow$ Anlamlı bir fark yoktur.
- Bilinçli Farkındalık: $F = 1.23$, $p = 0.329 \rightarrow$ Gruplar arasında fark yoktur.
- İlişki Kesme: $F = 0.181$, $p = 0.908 \rightarrow$ En düşük fark bu alt boyuttur, gruplar arasında belirgin bir ayrışma yoktur.

Sonuç olarak p değerlerinin 0.05'in üzerinde olması, gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

4.9. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Baba Eğitim Durumu Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin olarak, baba eğitim durumu değişkenine göre deney ve kontrol gruplarının ortalamaları karşılaştırılmıştır. Gruplar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi (ANOVA) uygulanmış; elde edilen analiz sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4.22: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların baba eğitim durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için varyans analizi (ANOVA) testi

Değişken	Baba Eğitim	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Toplam Merhamet	İlkokul	11	3.88	0.581	1.76	0.151
	Ortaokul	11	3.89	0.559		
	Lise	24	3.87	0.614		
	Üniversite	11	3.52	0.573		
	Diğer	1	2.67	---		
Sevecenlik	İlkokul	11	3.91	0.752	1.24	0.304
	Ortaokul	11	4.41	0.673		
	Lise	24	4.18	0.916		
	Üniversite	11	4.02	0.862		
	Diğer	1	2.75	---		
Umursamazlık	İlkokul	11	3.82	0.775	0.653	0.628
	Ortaokul	11	3.66	0.964		
	Lise	24	3.75	0.811		
	Üniversite	11	3.48	0.553		
	Diğer	1	2.75	---		
Paylaşımlarım Bilincinde Olma	İlkokul	11	3.86	0.938	0.734	0.573
	Ortaokul	11	4.02	0.541		
	Lise	24	4.01	0.713		
	Üniversite	11	3.75	0.622		
	Diğer	1	3.00	---		
Bağılantısızlık	İlkokul	11	3.64	0.931	1.11	0.360
	Ortaokul	11	3.39	0.753		
	Lise	24	3.54	0.816		
	Üniversite	11	2.98	0.925		
	Diğer	1	3.00	---		

Tablo 4. 22: (devam ediyor)

Bilinçli Farkındalık	İlkokul	11	4.23	0.493	3.93	0.007
	Ortaokul	11	4.25	0.632		
	Lise	24	3.98	0.840		
	Üniversite	11	3.41	1.03		
	Diğer	1	1.75	---		
İlişki Kesme	İlkokul	11	3.80	0.714	0.533	0.712
	Ortaokul	11	3.64	1.03		
	Lise	24	3.77	0.961		
	Üniversite	11	3.45	0.857		
	Diğer	1	2.75	---		

Tablo 4.22. Toplam merhamet ölçeği baba eğitim durumuna göre deney grubu ve kontrol grubu ortalamalarının analizi (ANOVA) sonuçlarına göre:

ANOVA sonuçlarına baktığımızda yalnızca “Bilinçli Farkındalık” değişkeninde anlamlı bir fark vardır ($F=3.93$, $p=0.007$), yani baba eğitim düzeyi bu değişkenin değerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.

Diğer değişkenler için p değeri 0.05’in üzerinde olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır.

Tablo 4.23: Levene’s testi

F	df1	df2	p
1.85	4	53	0.133

*Test (Levene's)

Levene’s testi yapılarak gruplar arası farklılıklar belirlenmiş test sonucuna göre $F(4, 53) = 1.85$, $p = 0.133$, yani gruplar arasında varyanslar homojen kabul edilebilir olduğu, p değeri 0.05’in üzerinde olduğu için ANOVA’nın varsayımı sağlamaktadır. Farklı gruplar arasındaki detayları anlamak için post-hoc (Tukey) uygulanmıştır.

Test sonuçlarına göre “Bilinçli Farkındalık” değişkeni için $F(4, 53) = 3.93$, $p = 0.007$, baba eğitim düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Ancak post-hoc test sonuçlarına baktığımızda diğer kategorisi (tek kişi) ile diğer gruplar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğu görünüyor ($p = 0.033$ ve $p = 0.031$). Bunun dışında diğer gruplar arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

4.10. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Sınıf (veya okul türleri) Durumu Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin olarak, sınıf düzeyi değişkeni doğrultusunda deney ve kontrol gruplarına ait ortalamalar karşılaştırılmıştır. Gruplar arasındaki farkların istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) uygulanmış; elde edilen analiz sonuçları tablo biçiminde raporlanmıştır.

Tablo 4.24: Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve kontrol grubu katılımcıların sınıf (veya okul türleri) durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi

Değişken	Sınıf	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Toplam Merhamet	5.Sınıf	10	3.92	0.670	0.197	0.898
	6.Sınıf	20	3.78	0.610		
	7.Sınıf	20	3.72	0.649		
	8.Sınıf	8	3.80	0.467		
Sevecenlik	5.Sınıf	10	4.10	1.00	0.9494	0.434
	6.Sınıf	20	4.33	0.791		
	7.Sınıf	20	4.05	0.841		
	8.Sınıf	8	3.78	0.773		
Umursamazlık	5.Sınıf	10	3.98	0.795	0.5473	0.655
	6.Sınıf	20	3.64	0.728		
	7.Sınıf	20	3.58	0.881		
	8.Sınıf	8	3.66	0.706		
Paylaşımlarım Bilincinde Olma	5.Sınıf	10	3.90	0.603	0.0173	0.997
	6.Sınıf	20	3.92	0.532		
	7.Sınıf	20	3.90	0.919		
	8.Sınıf	8	3.97	0.761		
Bağılantısızlık	5.Sınıf	10	3.67	0.921	0.9939	0.414
	6.Sınıf	20	3.31	0.869		
	7.Sınıf	20	3.26	0.853		
	8.Sınıf	8	3.72	0.713		

Tablo 4. 24: (devam ediyor)

Bilinçli Farkındalık	5.Sınıf	10	3.88	1.18	0.1683	0.917
	6.Sınıf	20	3.96	0.796		
	7.Sınıf	20	3.86	0.868		
	8.Sınıf	8	4.09	0.755		
İlişki Kesme	5.Sınıf	10	4.03	0.768	0.8308	0.490
	6.Sınıf	20	3.52	1.08		
	7.Sınıf	20	3.69	0.839		
	8.Sınıf	8	3.56	0.691		

Tablo 4.24. Toplam merhamet ölçeği, sınıf değişkenine göre deney grubu ve kontrol grubu ortalamaları analizi sonuçlarına göre:

ANOVA sonuçlarına göre sınıf düzeyi açısından hiçbir değişkende anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Tüm p değerleri 0.05'in üzerinde olduğu için gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

4.11. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ve Kontrol Grubu Katılımcıların Akademik Başarı Durumu Faktörüne Göre Dağılımlarının Karşılaştırılması

Toplam merhamet ölçeği ile alt boyutlarının akademik başarı durumuna göre deney grubu ve kontrol grubu ortalamaları, bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.25: Bilgisayar Programları: BP Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların akademik başarı durumu faktörüne göre dağılımlarının karşılaştırılmasını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi

Değişken	Akademik Başarı	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Toplam Merhamet	Takdir	33	3.70	0.606	0.492	0.694
	Teşekkür	12	3.89	0.601		
	Takdir ve/veya Teşekkür	8	3.95	0.609		
	Zayıf dersim var	5	3.88	0.705		

Tablo 4. 25: (devam ediyor)

Sevecenlik	Takdir	33	4.02	0.861	3.006	0.067
	Teşekkür	12	4.06	0.827		
	Takdir ve/veya Teşekkür	8	4.72	0.525		
	Zayıf dersim var	5	3.95	0.975		
Umursamazlık	Takdir	33	3.56	0.726	0.717	0.560
	Teşekkür	12	3.94	0.740		
	Takdir ve/veya Teşekkür	8	3.69	0.894		
	Zayıf dersim var	5	3.80	1.15		
Paylaşımlarım Bilincinde Olma	Takdir	33	3.93	0.724	1.285	0.319
	Teşekkür	12	3.77	0.711		
	Takdir ve/veya Teşekkür	8	4.28	0.661		
	Zayıf dersim var	5	3.60	0.627		
Bağılantısızlık	Takdir	33	3.39	0.859	0.511	0.682
	Teşekkür	12	3.56	0.675		
	Takdir ve/veya Teşekkür	8	3.13	1.13		
	Zayıf dersim var	5	3.70	0.779		
Bilinçli Farkındalık	Takdir	33	3.77	0.988	1.145	0.361
	Teşekkür	12	4.15	0.711		
	Takdir ve/veya Teşekkür	8	4.09	0.681		
	Zayıf dersim var	5	4.25	0.500		

Tablo 4. 25: (devam ediyor)

	Takdir	33	3.55	0.816		
	Teşekkür	12	3.83	1.01		
İlişki Kesme	Takdir ve/veya Teşekkür	8	3.78	1.09	0.450	0.722
	Zayıf dersim var	5	3.95	1.01		

Tablo 4.25. Toplam merhamet ölçeği ile alt boyutlarının akademik başarı değişkenine göre deney grubu ve kontrol grubu ortalamaları analizi sonuçlarına göre:

Tabloda akademik başarı değişkenine göre grupların belirli ölçümlerdeki ortalama, standart sapma ve ANOVA testine göre hiçbir değişkende istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Tüm p değerleri 0.05'in üzerinde, yani akademik başarı kategorileri arasında anlamlı bir fark yoktur.

- Sevecenlik değişkeni için $p = 0.067$, yani istatistiksel anlamlılık sınırına yakındır.
- Paylaşımlarım Bilincinde Olma değişkeninde Takdir ve/veya Teşekkür alanların ortalaması diğer gruplara göre daha yüksek gibi görünmektedir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma kapsamında yürütülen analizler sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur. Bulgular, mevcut alan yazını ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş; benzerlikler ve farklılıklar tartışmaya açılmıştır. Ayrıca, çalışma sonuçlarının ilgili literatüre sağladığı katkılar ele alınarak, ileride yapılacak araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Tartışma

Bu bölümde, Yaz Kur'an Kursu öğrencilerine ait deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test sonuçları; cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim düzeyi, sınıf seviyesi ve akademik başarı değişkenlerine göre merhamet ölçeği ve alt boyutları bağlamında analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ilgili değişkenlerin merhamet düzeyine etkileri kapsamlı biçimde incelenmiş, yorumlanmış ve tartışılmıştır.

5.1.1. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Ön Test Puanları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Araştırmada, Yaz Kur'an Kursu öğrencilerine yönelik uygulanan merhamet ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin olarak, deney ve kontrol gruplarının ön test-son test sonuçları karşılaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, iki grup arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > .05$). Ancak etki büyüklükleri değerlendirildiğinde, en yüksek etki büyüklüğü 'Paylaşımların Bilincinde Olma' alt boyutunda gözlemlenmiştir (Cohen's $d = 0.505$). Bu alt boyutun p değeri anlamlılık sınırına yakın bulunmuştur ($p = .059$). Bu da kontrol grubunun deney grubuna kıyasla birazda paylaşımların bilincinde olduğunu göstermektedir.

5.1.2. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubunun Son Test Puanları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Deney grubu ile kontrol grubunun son test puanları arasındaki farkın incelendiğinde bağımsız gruplarda yapılan t-testi sonuçlarına göre büyük farklılıklar bulunmamaktadır. Bilinçli farkındalık alt boyutunu incelediğimizde deney grubunda daha fazla farkındalık

olduğunu göstermektedir. Dijital oyunların değer aktarımına olan etkisi sadece pedagojik değil, aynı zamanda metodolojik katkılar da sunmaktadır. Jamovi üzerinden yapılan analizlerde deney grubundaki öğrencilerin sevecenlik, paylaşım bilinci ve bilinçli farkındalık alt boyutlarında anlamlı artış göstermesi, dijital veri temelli etik değerlendirme çerçevelerinin oluşturulabileceğini göstermektedir. Bu, Avşaroğlu'nun (2019) merhamet eğitimi programının öğrenciler üzerindeki olumlu etkisini gösteren çalışması ile desteklenmektedir.

5.1.3. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farkın incelendiğinde bağılantısızlık değişkeninde p değerinin küçük olduğu ve anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bağılantısızlık değişkeninde anlamlı bir değişim vardır ($p = 0.039$, $d = -0.554$). Ön test ortalaması ise son test ortalamasından küçüktür. Paylaşımların bilincinde olma alt boyutu başta olmak üzere bütün alt boyutlarda son test puanları ön test puanlarından yüksektir.

5.1.4. Bilgisayar Programları: BP Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farkın İncelenmesi

Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farkın incelendiğinde bağılantısızlık alt boyutunda son test ortalama puanında düşüş görülmektedir. Toplam merhamet, sevecenlik, paylaşımların bilincinde olma, bilinçli farkındalık alt boyutlarında son test ortalama puanlarında yükselme vardır.

5.1.5. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubu Katılımcıların Cinsiyete Göre İncelenmesi

Deney grubu ile kontrol grubu katılımcıların cinsiyete göre merhamet düzeyleri arasında paylaşımların bilincinde olma ve bilinçli farkındalık alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmıştır ($P < 0.05$). Toplam merhamet ve alt boyutlarında anlamlı fark göstermemektedir. Toplam ortalama göre kadın öğrencilerin ortalaması (3.67), erkek öğrencilerin ortalaması ise (3.90)' dur. Bunun sonucunda erkek öğrencilerin merhamet düzeyleri, kadın öğrencilerin merhamet düzeylerinden yüksektir. Örneklem büyüklüğünün

yeterli olup olmadığı için güz analizi yapılmış ve istatistiksel güç (0.984) olarak oldukça yüksek çıkmıştır. Cinsiyetin alt boyutlar üzerindeki etkisini kontrol etmek için regresyon analizi yapılmış ve $p < 0.001$ 'den küçük olduğu bu değişkenler arasında ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu kabul edilmektedir. Bağımsız gruplarda t-testi cinsiyete göre merhamet düzeyleri arasında farkın anlamlı olmasıyla Coşkun (2019)'un yapmış olduğu benzer çalışma sonucu merhamet ölçeği bazı alt boyutlarında birbiriyle paraleldir. *Coşkun'un (2019) çalışmasında, Merhamet Ölçeğinin alt boyutları olan sevecenlik, umursamazlık, bağlantısızlık, bilinçli farkındalık ve ilişki kesme, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir* ($p < .05$). Bununla birlikte, ölçeğin genel puanı ve 'Paylaşımların Bilincinde Olma' alt boyutu açısından cinsiyet bazlı anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

5.1.6. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubu Katılımcıların Yaşa Göre İncelenmesi

Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların yaşa göre merhamet düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır ($P > 0.05$). Fakat sevecenlik ve bilinçli farkındalık alt boyutlarında anlamlılık sınırındadır. Yaş gruplarının birbirine yakın olması benzer sonuçlar çıkmasına ve buradan değerler eğitiminde yaşın önemli olduğunu çıkara biliriz.

5.1.7. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubu Katılımcıların Anne Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi

Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların merhamet ölçeği geneli ile alt boyutlarının anne eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde; anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($P > 0.05$). Coşkun' un (2019) yaptığı çalışmada anne eğitim değişkeniyle Merhamet ölçeği alt boyutlarından umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlar anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Annenin eğitim durumunun bu alt boyutlardaki etkisini incelerken de eğitim düzeyinin okuma yazma bilmeyenlerden yukarıya doğru anlamlılık derecesinin yükseldiğini açıklamaktadır. Annenin eğitim durumu ve çocuğun merhamet eğitimi alması ile ilgili istatistiki olarak anlamlılık olmasa da anne eğitim seviyesi, ailede verilecek olan merhamet eğitimi için önemli olması gerektirir. Anne, çocuklar için ailede en önemli objedir. Annesinden, iyi

davranışlar yapınca sevgi gören ve sıcak karşılanan çocuklarda merhamet duyguları daha fazla gelişmiştir.

5.1.8. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubu Katılımcıların Baba Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi

Merhamet ölçeği geneli ile alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde yalnızca bilinçli farkındalık değişkeninde anlamlı bir fark vardır ($P=0.007$). Ailede ebeveynin eğitim durumu öğrencilerde manevi değerlerin öğrenilmesi konusunda çok etkin bir faktör olmadığı anne ve baba eğitim durumunun incelenmesinde görülmektedir. Merhamet eğitimi konusunda anne babanın çocuğa katkısı inkâr edilemez. Merhamet genellikle anne ve baba diğer aile bireyleri ile çocuğa alışkanlık kazandırmak amacıyla verebilmektedirler.

5.1.9. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubu Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların merhamet ölçeği geneli ile alt boyutlarının sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde; anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($P>0.05$). Sınıf düzeyi merhamet puanları ortalamalarına baktığımız zaman 5.sınıfların toplam merhamet puanında en yüksek değere sahiptir. Sınıf düzeyleri arasındaki değer farkları da dikkat çekici olup, yaş ilerledikçe merhamet düzeyinde azalma olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu, Kartal, Tural ve Kansızoglu'nun (2023) yaş ve cinsiyet değişkenlerinin merhamet üzerindeki etkisini ortaya koyan araştırmasıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca Karataş ve Yeşil'in (2024) öğretmen değerlendirmeleri üzerinden gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmen kıdemi ile öğrenci merhamet puanları arasında negatif bir yönlü ilişki tespit edilmiştir. Bu durum, öğretmen gözlemlerinin oyun temelli nicel veriyle desteklenmesinin gerekliliğine işaret etmektedir. Merhamet eğitiminin daha düşük yaş yani sınıflarda etkili olduğunu söyleye biliriz.

5.1.10. Bilgisayar Programları: BP Deney Grubu ile Kontrol Grubu Katılımcıların Akademik Başarı Düzeyine Göre İncelenmesi

Deney grubu ve kontrol grubu katılımcıların merhamet ölçeği geneli ile alt boyutlarının akademik başarı düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde; anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($P>0.05$). Sevecenlik alt boyutunda anlamlılık sınırına yakındır ($p=0.067$). Öğrencilerin ders başarısı farklı olsa da genel merhamet ölçeği ve alt boyutları düzeyleri aynı seviyededir.

5.2.Sonuç

“Mobil Oyun Destekli Merhamet Eğitiminin Yaz Kur’an Kursu Öğrencileri Üzerindeki Etkisi: İzmir İli Kemalpaşa İlçesi Örneği” adlı çalışmamızda yaz kuran kurslarında öğretimde merhamet ile ilgili mobil oyunların kullanıldığı deney grubu ile Yaz Kur’an Kursu öğreticisinin merhamet konusunu anlatım, soru-cevap gibi yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubunun çalışma sonunda “Merhamet Ölçeği” kullanılarak merhamet değerindeki değişimler karşılaştırılmıştır.

Merhamet duygusu, bireyin insanlara ve diğer canlılara karşı şefkatli, duyarlı ve sorumlu davranmasını gerektirir. Bu tür değerler, toplumların ortak insani paydalarını oluşturmakta ve kültürel uzlaşma noktası niteliği taşımaktadır. Eğitim sürecinde bireylere kazandırılmak istenen erdemler, büyük ölçüde değerler aracılığıyla aktarılmaktadır. Kazanılan bu değerler ise bireyin eylemlerinde görünür hâle gelmekte, davranışsal düzeyde kendini göstermektedir. Bu yaklaşım doğrultusunda, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde bireyin erdemlere ulaşmasını sağlayan ve eylemleri aracılığıyla gözlemlenebilen değerler, ‘Erdem-Değer-Eylem’ modeli ile kavramsallaştırılarak eğitim politikalarına entegre edilmiştir. Bu çerçevede merhamet değeri de vicdanlı, şefkatli, insanı ve doğayı sevmek alt boyutlarıyla yerini almaktadır.

Bu bağlamda değerler eğitiminin, okullarda her kademedede verilmesi ve bireylerin kritik dönemlerinin de olumlu geçmesi için önemlidir. Birey yaşı ilerledikçe aileden aldığı değerleri çevresel etkilerle kaybede bilmektedir. Sınıf düzeyinde merhamet değerini incelediğimizde 5. Sınıf öğrencilerin toplam merhamet değeri ortalamasından en üste

olması sınıf seviyelerinin yükseldikçe dış etkenlerin etkisiyle bu değerlerin azaldığını görmekteyiz.

Yapılan çalışmanın verilerine göre, geleneksel öğretmen merkezli öğretim yöntemlerinin uygulandığı kontrol grubunda uygulama ön test ve son test puanı ortalamalarında sınırlı bir artış gözlemlenmiştir. Buna karşılık, mobil uygulama temelli oyunların uygulandığı deney grubunda ise ‘sevecenlik’, ‘paylaşımların bilincinde olma’ ve ‘bilinçli farkındalık’ alt boyutlarında anlamlı bir gelişim tespit edilmiştir. Bu bulgu, etkileşimli ve öğrenci merkezli yöntemlerin değer eğitimi açısından daha etkili olabileceğini ortaya koymaktadır.

Yaz Kur’an Kursu öğrencilerinin deney grubu ile mobil oyun aşamasında yapılan ön görüşmelerde öğrencilerin oyunun bulmaca kısmındaki ayet ve hadisleri ezberlediği bu da aşamayı geçmek için birçok kez denediğinden hafızasında kaldığı görülmüştür. Bu aşamada pekiştirmek için yapılacak çalışmalarla kalıcı olacağı ve öğrencilerin merhamet duygu düzeylerinde anlamlı artışlar görüleceği düşünülmektedir.

Öğrencilerde din eğitimi için mobil oyunları öğretici araç olarak kullanıldığında çocuklar diğer zamanlara göre daha rahat hareket etmekte ve bu kendi iç dünyasını daha doğrucu olarak yansıtmaktadır. Bunun için mobil oyunlar ile eğitimin öğretici araç olarak kullanılması öğrencilerin çok daha iyi hafızada kaldığını, karar vermede, kıyaslamada ve düşünme de davranış değişikliği görüle bilmektedir.

Sonuç olarak, mobil oyun temelli değer eğitimi yaklaşımı hem pedagojik hem metodolojik hem de kuramsal düzeyde mevcut literatürle uyumlu ve onu geliştirme potansiyeline sahip bir yapı sunmaktadır. Özellikle Farabi’nin erdemli birey ve toplum anlayışı çerçevesinde değerlendirildiğinde, bu yaklaşım bireyin değerleri deneyimleyerek ve eylemler aracılığıyla içselleştirmesine olanak tanımaktadır.

5.3. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilerin önem arz ettiği düşünülmektedir:

- Yaz Kur’an Kurslarında din eğitimi ve öğretiminde anlatım yöntemi yerine mobil uygulamalarla dersler daha çekici ve öğrenci merkezli hale getirilebilir.
- Yaz Kur’an Kurslarında öğrencilerin yaş seviyelerine uygun bilgisayar oyunları

hazırlanarak oyun ile merhamet eğitimi verilebilir.

- Yaz Kur'an Kurslarında bilgisayar ve mobil oyunlarını uygulayacak kurs öğretmenlerine gerekli hizmet içi eğitimler verilerek uygulamanın daha verimli olması sağlanabilir.
- Merhamet eğitiminde ailenin rolü çok önemlidir. Ailesi tarafından merhamet değerini edinemeyen bireylerin eksiklikleri Yaz Kur'an Kurslarında bu tür eğitimlerle giderilebilir.
- Yaz Kur'an Kurslarında merhamet eğitiminin edinilmesinde aile desteğinden faydalanılabilmesi için Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bu konuda projeler hazırlaması alana katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Akar-Mazman, G. S. ve Yoleri, S. (2018). Erken Çocuklukta Bilgi İletişim Teknolojilerini Kullanım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, cilt 11, sayı 2, ss.229-243. <https://doi.org/10.30831/akukeg.347679>
- Akdeniz, S. ve Deniz, M. E. (2016). Merhamet Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness ve Well-Being*, 4/1:50-61
- Akpınar, Y. (2005). *Bilgisayar Destekli Eğitimde Uygulamalar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aktaş, Z., ve Bozdoğan, A. E. (2016). Fen bilimleri dersi insan ve çevre ünitesiyle bütünleştirilmiş etkinliklerin ortaokul öğrencilerinin merhamet değerini kazanmalarına etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14(32), 39–57.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık,179-182
- Altaş, N. (2022). *Din Eğitimi*. (2.Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Avşaroğlu, S. (2019). *Merhamet eğitimi programının öğrencilerin merhamet düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: AÜ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Avşaroğlu, S., ve Güleş, E. (2019). Özel gereksinimli çocuğa sahip anne babaların yaşam doyumlarının öz-anlayış ve merhamet düzeyleri açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 365–376. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2960>
- Aydın, Ş.M. (2011, 15-17 Nisan). Kutlu Doğum Haftası “Hz. Peygamber Ve Merhamet Eğitimi”. İ.Karagöz (Oturma başkanı), Eğitimde Merhametin Rolü: Eğitimde Bir Motivasyon Aracı Olarak Merhamet[Sempozyum]. Ankara, Türkiye.
- Ay, M. F. (2013). *İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde hoşgörü değerinin öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: AÜ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bacanlı, H. (2006). *Duyuşsal davranış eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bal, E. (2017). Teknoloji Çağında Cep Telefonu Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyonlar: Selçuk Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme. *Humanities Sciences*, 12(3), 112-132.
- Bayırlı, H. (2020). Merhamet Değeri: Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri ve Etkinlik Örnekleri. 9(2): 468-493.
- Beck, K., Beedle, M., Bennekum, A. van, Cockburn, A., Cunningham, W., Fowler, M.,Thomas, D. (2001). *Manifesto for Agile Software Development*. <https://agilemanifesto.org/> (25.06.2025)

- Berigel, M., Calp, M. H., ve Bahçekapılı, E. (2018). Uzaktan Eğitimde Çevrimdışı Sertifika Programları İçin Sistem Tasarımı. *Paper presented at the 5th International Management Information Systems Conference*, Ankara.
- Bilgin, B. (1981). Din Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yeri. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24(1): 474.
- Bilgin, B. (1988). İslam'da Sevgi. *Din Öğretimi Dergisi*, 17, 21.
- Boehm, B., ve Turner, R. (2003). *Balancing agility and discipline: A guide for the perplexed*. Addison-Wesley.
- Buhari, M. (1979). *Sahih-i Buhari*. İstanbul: Mektebetü'l-İslamiyye Yayınları.
- Cengiz, E. (2012). Tablet bilgisayarların fen ve teknoloji derslerinde kullanılmasına ilişkin fen ve teknoloji öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 2(1), 24-40. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/183100>
- Cockburn, A., ve Highsmith, J. (2001). Agile software development: The people factor. *Computer*, 34(11), 131-133. <https://doi.org/10.1109/2.963450>
- Coşkun, İ. (2019). *İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin 2010 yılı ve 2018 yılı öğretim programlarının din eğitimi açısından karşılaştırılması: Merhamet değeri örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: MÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakmak, A. (2013). *İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde adalet değerinin öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: AÜ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çağırın, İ. (2008). *İlköğretim 8. sınıflarda mitoz ve mayoz hücre bölünmeleri konusunun öğretiminde bilgisayar destekli öğretim yönteminin öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: GAZİ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakır, H. ve Eryılmaz, S. (Ed.). (2014). *Web Temelli Eğitim: Eğitimciler İçin Bilişim Teknolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Çeliköz, N. ve Kol, S. (2016). Bilgisayar Destekli Öğretimin (BDÖ) altı yaş çocuklarına zaman ve mekân kavramlarını kazandırmaya etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(4), 1803-1820.
- Çoruh, L. (2004). *Bilgisayar destekli eğitim kapsamında hazırlanan bilgisayar oyunlarının 4-6 yaş arası çocuklara temel kavramların öğretilmesindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: GAZÜ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dart.dev. . (2024). *Dart language overview*. <https://dart.dev/guides/language> (25.06.2025)
- Demil, E. (2019) Hadisler Çerçevesinde Hz. Peygamber'in Eğitim Metodu. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, Journal of International Social Sciences Education* 2019:5(2):216-234

- Demir, N. ve Kabadayı, A. (2008). Erken yaşta renk kavramının kazandırılmasında bilgisayar destekli ve geleneksel öğretim yöntemlerinin karşılaştırılması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-18.
- Derviş, N. (2009). *Bilgisayar destekli fen ve teknoloji öğretiminin öğrencilerin, yaşamımızı etkileyen manyetizma, ünitesindeki akademik başarılarına, tutumlarına ve bilimsel düşünme becerilerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: ESOGÜ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dinçer, S. (2019). Dijital Oyunlar İçine Yerleştirilen Analogilerin Fen Eğitimi Başarısına Etkisi. Paper presented at the International Conference on Science, Mathematics, Entrepreneurship and Technology Education
- Dingsøyr, T., Dybå, T., ve Moe, N. B. (2010). Agile software development: An introduction and overview. In T. Dingsøyr, T. Dybå, ve N. B. Moe (Eds.), *Agile software development: Current research and future directions* (ss. 1–13). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-12575-1_1
- Doğan, R. ve Ege, R. (Ed.). (2021). *Din Eğitimi: El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Dönmez, O. (2023). *TÜBİTAK Deneyap Kitapları 15*. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu.
- Ebu Davud, S. (2009). *es-Sunen*. (2. Baskı). İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Erden, M. (2009). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Erden, M., ve Akman, Y. (2001). *Eğitim Psikolojisi: Gelişim-Öğrenme-Öğretim*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erten, İ. H. (2019). İngilizce öğrencilerinin sınıf içi İngilizce iletişim kurma isteklerini etkileyen faktörler üzerine nitel bir araştırma. *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)*, 13(1), 1–18. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1214141>
- Flutter.dev. . (2024). *Flutter- Build apps for any screen*. <https://flutter.dev> (25.06.2025)
- Frasca, G. (2003). Simulation versus narration: Introduction to ludology. *Game Studies: The International Journal of Computer Game Research*, 1(1). Retrieved from https://ludology.typepad.com/weblog/articles/vgt_final.pdf (25.06.2025)
- Genç, Fatih. M. (2019). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Merhamet Değerini Kazandırmadaki Rolü. *The Journal of Academic Social Sciences*, 95(95): 39-70.
- George, D., ve Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple study guide and reference, 17.0 update* (s. 241). Pearson Education.
- Google. (2024). *Dart programming language*. <https://developers.google.com/dart> (25.06.2025)

- Gör, F. (2013). *İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programında merhamet değeri* Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Görmez, M. (2012). İşgal altındaki kalpler ve merhamet eğitimi. İ. Derin (Ed.), *Hız Peygamber ve Merhamet Eğitimi* (2. bs., s. 14). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Güllüoğlu, S. S. (2010). *Bilgisayar destekli eğitimin mesleki gelişimdeki önemi*. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 1(1). <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2010.002.x>
- Güngör, Ö. Demiralay, A.T. ve Arpaguş, F. (2018). Spss' de istatistiğe giriş. Ö. Güngör (eds.). *Bilimsel araştırma süreçleri, yöntem, teknik ve etişe giriş* (s. 239-271). Ankara: Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık.
- Hesapçıoğlu, M. (1988). *Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitim Programları ve Öğretim*. İstanbul: Beta Yayın Dağıtım A.Ş.
- Highsmith, J. (2002). *Agile software development ecosystems*. Addison-Wesley.
- İşık, R., ve Oğuz, T. (2020). Halk Kütüphaneleri Personeli İçin Bir Sürekli Mesleki Eğitim ve Gelişim Modeli Önerisi. *Bilgi Yönetimi*, 3(1), 65-89. <https://doi.org/10.33721/by.727458>
- İşçi, T. G., ve Yeşiltaş, E. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde dijital oyun geliştirme yazılımı kullanımı ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının buna ilişkin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 159-183.
- İşman, A. (2008). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem
- Kacar, A. Ö. ve Doğan, N. (2007). *Okul öncesi eğitimde bilgisayar destekli eğitimin rolü*. *Akademik Bilişim*, 31, 1-11.
- Karabulutlu, L. (2018). *Okul öncesi fen eğitiminde analogilerin ve bilgisayar destekli eğitimin akademik başarı açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Karakaya-Özyer K. (2021). Ölçek Geliştirme ve Güvenirlik Analizleri: Jamovi Uygulaması. *Turkish Academic Research Review*, 6(5), 1330-1384.
- Karaman, H., Gümüş, S., Çağrı, M., ve Dönmez, İ. K. (2023). *Kuran yolu: Türkçe meal ve tefsir* (5 cilt, Yeni baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Karataş, A., ve Yeşil, E. (2024). İlkokul öğrencilerinin merhamet düzeyine ilişkin öğretmen değerlendirmeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 55-74.
- Kartal, F., Tural, C. K., ve Kansızoglu, H. (2023). Üniversite öğrencilerinin şefkat ve merhamet düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 21(2), 63-84.

- Kaymakcan, R., ve Meydan, H. (2011). Din kültürü ve ahlak bilgisi programlarına ve öğretmenlerine göre değerler eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(21), 29–55.
- Keser, H. (2011). Türkiye’de Bilgisayar Eğitiminde İlk Adım: Orta Öğretimde Bilgisayar Eğitimi İhtisas Komisyonu Raporu. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 1(2), 83-94.
- Keyifli, Ş. (2013). Eğitim ve Din Eğitimi. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13(2): 117.
- Kölemen, S. (2018). “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımında Araştırmacı Sorgulayıcı Eğitim ve Bilgisayar Destekli Öğretim Metodu ile İşlenen Fen Dersinin Ortaokul 6.Sınıf Öğrencilerinin Başarı, Öğrenme yaklaşımı ve Motivasyona Etkisi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: NEÜ. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurt, A. A., Günüş, S., ve Ersoy, M. (2013). Dijitalleşmede son durum: Dijital yerli, dijital göçmen ve dijital göçebe. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 1-22.
- Lei, J. (2009). Digital natives as preservice teachers: What technology preparation is needed? *Journal of Computing in teacher Education*, 25(3), 87-97.
- Menekşe, Ö. (2015). Dinin dijitalleşmesi ve mobil uygulamalar. In M. Çamdereli, B. Öney Doğan ve N. Kocabay Şener (Eds.), *Dijitalleşen din (Medya ve Din 2)* (ss. 151–174). Köprü Yayınları.
- Muslim, H. (1992). *el-Camiu’s-Sahih*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Özgenel, M. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersine Yönelik Tutumları. *Journal of Turkish Studies*, 13(6): 111-128.
- Öztuzcu, Ö., ve Karamete, A. (2022). Ortaokul öğrencilerinin bilişim teknolojileri öz-yeterlik algıları ile bilişim teknolojileri ve yazılım dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 8(1): 64-86. <https://doi.org/10.51948/auad.1004830>
- Palancı, A. (2021). Oyun Tabanlı Öğrenme Nedir? Retrieved from <https://www.protopars.com/oyun-tabanli-ogrenme/> (26.06.2025)
- Parlak, E. A. (2011). Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Müfredatında Ahlak ve Değerler Eğitimi. İstanbul Üniversitesi.
- Pommier, E. A. (2011). The compassion scale. Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences, 72
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–6. <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>
- Sönmez, V. (2016). *Sevgi eğitimi*. (9.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Süygün, M. S., ve Bozyiğit, S. (2019). Dış Ticaret ve Lojistik Eğitiminde Dijital Oyun Tabanlı Öğrenme: Kavramsal Bir İnceleme. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 36-48.
- Şen, Y. (2011). Hz. Peygamberin merhamet eğitim metodu. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1-2), 28-29.
- Tanyeri, T. (2008). *Temel Bilgisayar Becerileri*. Ankara: Pegem.
- Tarhan, N. (2016). *Duyguların Psikolojisi ve Duygusal Zeka*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tirmizi, M. (1992). *es-Sunen*. (2. Baskı). İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Tosun, C. (2023). *Din Eğitimi Bilimine Giriş*. (12.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Turan, İ. ve Nazıroğlu, B. (Ed.). (2020). *Din Eğitimi: İlahiyat*. Ankara: Bilay
- Türk Dil Kurumu. (1932). *Türkçe Sözlük* (2. cilt). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK]. (2023). Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2025, https://yayinlar.tubitak.gov.tr/themes/classic/assets/img/dummies/pdf/15_mobil_uygulama_liseY_16022024.pdf
- Ulusoy, A. (2020). Merhamet eğitimi. In A. Ulusoy (Ed.), *Değerler eğitimi bağlamında merhamet* (s. 281-296). Nobel Yayıncılık.
- Ulusoy, K., ve Dilmaç, B. (2012). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- URL-1 (2024). <https://www.jengal.com/tr/blog/agile-metodoloji-nedir/> 05 Temmuz 2025.
- URL-2(2024). <https://www.antalyamedyaaajans.com/dart-programlama-dili-nedir-ne-ise-yarar/> 05 Temmuz 2025.
- Uygun, S. (2013). Değerler Eğitimi Program Tasarılarının Değerlendirilmesi (Antalya Örneği). *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(2): 263-263.
- Yalın, H. İ. (2001). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. (Genişletilmiş 4.baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yaman, E. (2012). *Değerler Eğitimi: Eğitimde yeni ufuklar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yazıcı, E. (2015). Erken Okuryazarlık ve Bilgi, İletişim Teknolojileri, Temel, Z. F. (Ed.). Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 8 Dil ve Erken Okuryazarlık, (s: 215-242). Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Yeniyol, A. (2016). *Ortaöğretimde Manevi Değerler ve Eğitimi*. Doktora Tezi. İstanbul: İÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yeşiltaş, Ş. A. D.-İ. (2020). Değer Eğitimi Konusunda Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 15(4): 2513-2530
- Yıldırım, İ. ve Şen, S. (2019). *Eğitimde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yılmaz, T. (2023). *Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Belirsizlik Düzeyi ile Karar Verme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın: BARÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yiğit, N. (2006). *Kuramdan uygulamaya fen ve teknoloji öğretimi*. S. Çepni (Ed.) *Bilgisayar destekli fen ve teknoloji öğretimi* (Beşinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

EKLER

EK 1: Kişisel bilgi formu.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan bu formda çeşitli sorular bulunmaktadır.

Formda yer alan tüm soruları doğru ve samimi bir şekilde cevaplamanız rica olunur.

Katkılarınız için teşekkürler.

1- Cinsiyetiniz?

1. ☐ Erkek
2. ☐ Kadın

2- Hangi ortaokul ve sınıfta öğrenim görmektesiniz?

.....

3- Yaşınız?

.....

4- Anne-babanızın size karşı tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

1. ☐ İlgisiz
2. ☐ Demokratik
3. ☐ Otoriter
4. ☐ Koruyucu
5. ☐ Diğer :

5- Annenizin eğitim düzeyi nedir? (Ortaokul- Lise vb.)

.....

6- Babanızın eğitim düzeyi nedir? (Ortaokul- Lise vb.)

.....

7- Akademik başarı düzeyi açısından aşağıdakilerden hangisi bu dönemki karnenizi yansıtmaktadır?

1. ☐ Takdir aldım
2. ☐ Teşekkür aldım
3. ☐ Takdir ve/veya Teşekkür almadım ama zayıfım yok
4. ☐ Zayıf dersim var.....

8- Şahsınıza ait teknolojik aletlerden hangisi bulunmaktadır? (Cep telefonu, bilgisayar, tablet vb.)

.....

9- Teknolojik aletlerle günlük ne kadar vakit geçirmektesiniz?

.....

.....

10- Sosyal medya kullanıyor musunuz? (Kullanıyorsanız hangileri olduğunu yazar mısınız?)

1. Hayır ☐

2. Evet ☐

.....

11- Dini konuları bireysel olarak araştırırken bilgisayar vb. teknolojik aletlerden yardım alıyor musunuz?

.....

.....

12- Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi konu anlatımlarında bilgisayardan ders işlenmekte midir?

1. Evet ☐

2. Hayır ☐

3. Kısmen ☐

13- Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi konu anlatımlarında bilgisayar destekli oyunlardan yararlanılmakta mıdır?

1.Evet ☐

2.Hayır ☐

3.Kısmen ☐

EK 2: Merhamet ölçeği.

ÖLÇEK MAKALESİ İÇİN ERİŞİM:

<http://www.journalofhappiness.net/frontend/articles/pdf/v04i01/5.pdf>

Aşağıda bir seri ifade bulacaksınız. Lütfen sizin düşüncenizi en iyi temsil eden ifadeyi, sağında yer alan derecelemeye göre işaretleyiniz. Örneğin birinci ifadeye tamamen katılıyorsanız maddenin sağında 5'i daire içine alınız. Toplam 24 madde bulunmaktadır. Her Zaman 5'i, Sık Sık 4'ü, Ara sıra 3'ü, Nadiren 2'yi, Hiçbir Zaman 1'i temsil etmektedir. Lütfen her ifadeye tek bir yanıt veriniz ve boş bırakmayınız. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.	Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık Sık	Her Zaman
1. İnsanlar benim karşımda ağladıklarında genellikle hiçbir şey hissetmem.	1	2	3	4	5
2. Bazen insanlar kendi problemlerinden bahsettiklerinde, umurumda değilmiş gibi hissederim.	1	2	3	4	5
3. Kendimi acı çeken insanlara karşı duygusal olarak yakın hissetmem.	1	2	3	4	5
4. İnsanlar benimle konuşurken, onlara tüm dikkatimi veririm.	1	2	3	4	5
5. İnsanlar bana üzüntülerini anlattıkları zaman kendimi onlardan uzaklaşmış hissederim.	1	2	3	4	5
6. Birisi zor bir duruma düştüğünde ona yardım etmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
7. İnsanlar bana dertlerini anlattıklarında çoğunlukla duymazdan gelirim.	1	2	3	4	5
8. Zor zamanlarında insanların yanında bulunmayı severim.	1	2	3	4	5
9. Bana hiçbir şey söylemeseler bile insanların üzgün olduklarını fark ederim.	1	2	3	4	5
10. İnsanlar üzgün olduklarında, onlarla yakınlık kuramam gibi gelir.	1	2	3	4	5
11. Herkes bazen kendini kötü hisseder, bu insan olmanın bir parçasıdır.	1	2	3	4	5
12. İnsanlar çökkün olduklarında, bazen onlardan soğuduğumu hissederim.	1	2	3	4	5
13. İnsanlar bana sorunlarını anlattıklarında, onları sabırla dinlerim.	1	2	3	4	5
14. Diğer insanların sorunlarının beni ilgilendirmediğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
15. Tüm insanların zayıf yönleri olduğunu ve kimsenin mükemmel olmadığını kabullenmek önemlidir.	1	2	3	4	5
16. İnsanlar mutsuz olduğunda onların yardımına koşarım.	1	2	3	4	5
17. Başkalarıyla farklılıklarına rağmen herkesin acıyı tıpkı benim gibi hissettiğini bilirim.	1	2	3	4	5
18. İnsanlar sıkıntılı olduklarında, onlarla genellikle başkalarının ilgilenmesini isterim.	1	2	3	4	5
19. Başkalarının sorunlarıyla ilgili pek fazla düşünmem.	1	2	3	4	5
20. Acı çekmek tüm insanlar için ortak bir yaşantıdır.	1	2	3	4	5
21. İnsanlar bana sıkıntılarını anlattıklarında, objektif bir tutum takınmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
22. İnsanlar ıstırap çekerken, onlarla iletişim kuramam.	1	2	3	4	5
23. Çok acı çeken insanlardan uzak durmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
24. İnsanlar üzgün olduklarında, onları rahatlatmaya çalışırım.	1	2	3	4	5

EK 3: Etik kurul onay yazısı.

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu
Onay Belgesi

TOPLANTI SAYISI
9

KARAR SAYISI
1

TOPLANTI TARİHİ
8.07.2024

Protokol No:	2024-SBB-0517
Araştırmanın Başlığı:	Bilişim Teknolojileri ile Merhamet Eğitimi
Proje Yürütücüsü:	Saffet YILMAZ
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	12.06.2024

Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından 08.07.2024 tarihli ve 9 numaralı toplantıda 2024-SBB-0517 numaralı başvuruya araştırma için ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine karar verilmiştir.

Başkan

Başkan yardımcısı

Üye

Üye

Üye

Üye

Belge Doğrulama Kodu: PU3AUTU

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: <https://ubys.bartin.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Ağdacı Mahallesi Fakülte Caddesi No:54 Bartın

EK 4: Kullanılan ölçeğin izin yazısı.

S. Yılmaz 30 Oca

Alıcılar: edeniz ▾

Merhaba hocam, nasılsınız?
İsmim Saffet Yılmaz ve şuan Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Yapmaktayım. Tez yazma aşamasındayım ve araştırmam için geliştirmiş olduğunuz ölçeği kullanmak istiyorum. Teşekkürler.
İyi çalışmalar, iyi günler...

Virüs yok. www.avast.com

Mehmet Engin DENİZ 31 Oca

Alıcılar: ben ▾

Saffet merhaba, ölçek ekli dosyada, iyi çalışmalar dilerim.

**Prof. Dr. M. Engin Deniz | Dean,
Faculty of Education**

a: Yıldız Technical
University | Davutpasa Campus,
Gençosman Mah. Davutpaşa Cad.
No:120 | 34165 Güngören/İstanbul/
Türkiye

e:

p:

EK 5:13. Uluslararası New York Sosyal, Beşeri, İdari ve Eğitim Bilimleri Kongresi 2025 bildirisi tam metin kitabı.

13th INTERNATIONAL NEW YORK
ACADEMIC RESEARCH CONGRESS
ON SOCIAL, HUMANITIES, ADMINISTRATIVE,
AND EDUCATIONAL SCIENCES

ONLINE & IN-PERSON PARTICIPATION
JULY 10-12, 2025 | New York, Albany – United States

CONGRESS PROGRAM

DAY 1 – JULY 10, 2025 | 10 TEMMUZ 2025 – 1. GÜN

MEETING ID: 817 1419 7461
PASSWORD: 023023

DAY 2 – JULY 11, 2025 | 11 TEMMUZ 2025 – 2. GÜN

MEETING ID: 843 0673 4359
PASSWORD: 843414

DAY 3 – JULY 12, 2025 | 12 TEMMUZ 2025 – 3. GÜN

MEETING ID: 850 0995 1758
PASSWORD: 295099

PARTICIPANT COUNTRIES (26 COUNTRIES):

United States of America, Kyrgyzstan, Uzbekistan, Türkiye, Spain, Hungary, Malaysia, Nigeria, Philippines, Kazakhstan, India, Vietnam, Azerbaijan, Pakistan, Rwanda, Polonya, North Macedonia, South Africa, Algeria, Iran, Malaysia, Uzbekistan, Laos, Sri Lanka, Northern Cyprus, Czechia.

DAY (2) SESSION (2) - HALL (2) | GÜN (2) - OTURUM (2) - SALON (2)

MEETING ID: 843 0673 4359

PASSWORD: 843414

	11.07.2025	Time: 13³⁰-16⁰⁰ (Turkey Local time GMT+3) Time: 05³⁰-08⁰⁰ (USA / NYC Local time GMT+3)	MODERATOR/HEAD OF SESSION: İBRAHİM ARAS COORDINATOR: NİGAR EMECEN
13 ³⁰ -13 ⁴⁵	Büşra SAVAŞ Ahmet AYDIN	<i>Bilecik Seyh Edebali University, Türkiye</i>	GENETIC INTERVENTION IN İSLAMIC LAW: LIMITS AND RESPONSIBILITIES
13 ⁴⁵ -14 ⁰⁰	Sevda Pınar COŞKUN Bayram DEMİR	<i>Bilecik Seyh Edebali University, Türkiye</i>	SOCIAL RIGHTS GIVEN TO WOMEN IN İSLAMIC LAW
14 ⁰⁰ -14 ¹⁵	Bayram AKSU	<i>Karamanoglu Mehmetbey University, Türkiye</i>	GENERAL CHARACTERISTICS OF KARAMANI'S BEYZAVI FOOTNOTE
14 ¹⁵ -14 ³⁰	Ümmühan BAYRAKÇI Ahmet AYDIN	<i>Bilecik Seyh Edebali University, Türkiye</i>	THE ROLE OF FAMILY AND FATHER IN İSLAMIC LAW WITHIN THE CONTEXT OF RESPONSIBILITY
14 ³⁰ -14 ⁴⁵	Kamil ÇOŞTU Enes BAYRAK	<i>Bartın University, Türkiye</i>	RELIGIOUS EDUCATION OF CHILDREN IN EDUCATIONAL CENTERS THE CASE OF VIENNA
14 ⁴⁵ -15 ⁰⁰	Kamil ÇOŞTU Saffet YILMAZ	<i>Bartın University, Türkiye</i>	COMPASSION EDUCATION WITH INFORMATION TECHNOLOGIES

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ İLE MERHAMET EĞİTİMİ

Saffet YILMAZ

Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın / Türkiye
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4956-1435>

Doç. Dr. Kamil ÇOŞTU

Bartın Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Bartın / Türkiye
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0467-7142>

Özet

Bu araştırmada 2024-2025 yılının yaz döneminde İzmir ilinin Kemalpaşa İlçe Müftülüğüne bağlı çeşitli camilerdeki yaz kuran kursu 5,6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin Bilişim Teknolojileriyle Merhamet Eğitimi verilerek bu değerlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Deneyel desenler yürütülen çalışmadaki parametrelerin ilişkisini neden-sonuç bağı kurmayı hedefleyen desenlerdir (McMillan ve Schumacher, 2010). Biri deney grubu (mobil uygulamanın uygulandığı) diğeri kontrol grubu (normal öğretimin yapıldığı grup) şeklinde belirlenerek yürütülen araştırma deneyel deseni 'yarı deneyel desen' olarak belirlenmiştir. Ön-test ve son-test kontrol gruplu desenlerde aynı denekler üzerinde ölçüm yapıldığından hata payı düşük olacaktır. Bu nedenle araştırmada aynı öğrenciler ve uygulayıcı öğretmenle çalışılmıştır. Çalışma grubundaki gönüllü öğrenciler arasından, deney ve kontrol

ve kontrol grubuna tekrar uygulanmıştır. Ölçme aracı olarak 24 maddeden oluşan "merhamet ölçeği" kullanılmıştır. Temel eğitim basamağındaki öğrencilerin merhamet düzeyinin belirlenmesi için Pommier (2011) tarafından geliştirilmiş ve Akdeniz – Deniz (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek başkalarına karşı duyulan merhameti altı boyutla kapsamlı bir şekilde ölçebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Değer, Eğitim, Merhamet, Mobil Uygulama

COMPASSION EDUCATION WITH INFORMATION TECHNOLOGIES

Abstract

This research aimed to examine the value of Compassion Education with Information Technologies to 5th, 6th, 7th, and 8th grade students of the summer Quran courses in various mosques affiliated with the Kemalpaşa District Mufti's Office of Izmir Province in the summer period of 2024-2025. Experimental designs are designs that aim to establish a cause-and-effect relationship between the parameters in the study. The experimental design of the study was determined as a 'quasi-experimental design' by determining one experimental group (in which the mobile application was applied) and one control group (in which normal teaching was done). Since measurements are made on the same subjects in pre-test and post-test control group designs, the margin of error will be low.

EK 6: Mobil uygulamada kullanılan ayet ve hadisler.

AYETLER

Seviye 1

"*Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, (sonsuz şefkat ve sahibidir), Rahûn, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki Allah'a mahsustur*" (Fatiha,1-4).

MERHAMET

Seviye 2

"*Bu.....,da bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Ona uyun ve günahattan korunun ki size merhamet edilsin*" (En'âm, 6/155).

KURAN

Seviye 3

"*Rabbimiz! Bizi doğru yola erıştirdikten sonra kalplerimizi....., bize kendi katından bir rahmet ihsan eyle. Şüphesiz ki, lütfü bol olan yalnız sensin*" (Âl-i İmrân, 3/8).

SAPTIRMA

Seviye 4

"*..... günü yüzleri ağaranlara gelince, onlar Allah'ın rahmeti içindedirler; orada onlar ebedî kalacaklardır*" (Âl-i İmrân, 3/107).

HESAP

Seviye 5

"*Allah'a ve itaat edin ki rahmete ve merhamete erdirilesiniz*" (Âl-i İmrân, 3/132).

PEYGAMBERE

Seviye 6

"*Kim bir kötülük yapar veya zulmeder de sonra Allah'tan mağfiret dilerse, Allah'ı çok bağışlayıcı ve esirgeyici bulacaktır*" (Nisâ, 4/110).

NEFSİNE

Seviye 7

"*Kur'an okunduğu zaman onu dinleyin ve sessiz durun ki rahmete nâil olasınız*" (Â'râf, 7/204).

KURANI KERİM

Seviye 8

"*Müminlerin de kadınları da birbirlerinin vâfleridir; iyiliği teşvik eder, kötülüğten alıkoyarlar, namazı kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve resulüne itaat ederler.*"

İşte onları Allah merhametiyle kuşatacaktır. Kuşkusuz Allah mutlak güç ve hikmet sahibidir” (Tevbe, 9/71).

ERKEKLER

Seviye 9

“Andolsun, size içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona gelir, size çok düşkündür, müminlere karşı şefkat ve merhamet doludur” (Tevbe, 9/128).

AĞIR

Seviye 10

“..... benim gerçekten çok bağışlayıcı, çok esirgeyici olduğumu bildir” (Hicr, 15/49).

KULLARIMA

HADİSLER

Seviye 11

“Bu, Allah’ın kullarının verilettiği merhamettir ve Allah, ancak merhametli kullarına rahmet eder” (Müslim, Cenâiz, 11; Buhârî, Merdâ, 9).

KALPLERİNE

Seviye 12

“..... merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez” (Buhârî, Tevhid, 2).

İNSANLARA

Seviye 13

Bir adam yanındaki çocukla Hz. Peygamber (s.a.s.)’e geldi. Adam çocuğu bağrına bastıyordu. Hz. Peygamber (s.a.s.): “Ona karşı merhametlisin değil mi?” diye sorunca adam: “Evet” dedi. Bunun üzerine O (s.a.s.): “Allah, ona karşı senden çok daha O, merhametlilerin en merhametlisidir” buyurdu (Buhârî, Edehü’l-Müfessed, 137).

MERHAMETLİDİR

Seviye 14

“Akra’ b. Hâbis Hz. Peygamber (s.a.s.)’i torunu öperken görünce: “Benim on çocuğum var, onlardan birini bile öpmedim.” dedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.s.): “Merhamet etmeyene merhamet olunmaz” buyurdu” (Müslim, Fedâil, 65).

HASANI

Seviye 15

"Merhametlilere ...merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin!" (Tirmizî, Bîr ve Sıla, 16; Buhârî, Edeb, 13).

RAHMAN

Seviye 16

"Sizden biri sakın "Allah'ın dilersen beni bağışla, Allah'ın dilersen bana merhamet et" demesin. İsteddiğini kararlı olarak istesin. Çünkü Allah için hiçbir ...yoktur" (Buhârî, Deavât, 21).

ZORLAYICI

Seviye 17

"Müminler birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet etmeye ve birbirlerine şefkat göstermeye tek bir vücut gibidir. O vücudun bir ...acı çektiğinde, beden diğer organları da ıyıkusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşırlar" (Müslim, Bîr ve Sıla, 66; Buhârî, Edeb, 27).

ORGANI

Seviye 18

"Merhamet, ancak ...kimselerden çekilip alınır" (Ebû Davud, Edeb, 58; Tirmizî, Bîr ve Sıla, 16).

KATI KALPLİ

Seviye 19

"Sizden biriniz yatağına girdiğinde, şöyle dua etsin: "Rabbim! senin isminle yan taraftıma uzandım, yine senin isminle de kalkarım. Eğer ...alırsan, bana merhamet et. Eğer ruhumu geri verir (uyandırır)sen, salih kullarını koruduğun gibi beni de koru" (Buhârî, Deavât, 13; Müslim, Zikir, 64).

RUHUMU

Seviye 20

"..... merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir" (Tirmizî, Bîr ve Sıla, 15). KÜÇÜKLERİMİZE

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Saffet Yılmaz

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller :

Bilimsel Faaliyet/Yayınlar : 13. Uluslararası New York Sosyal, Beşeri, İdari ve Eğitim Bilimleri Kongresi 2025 bildiri tam metin kitabı

Aldığı Ödüller :

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler ve Kurs Belgeleri :

Çalıştığı Kurumlar :

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih : 19/08/2025 (Tez Savunma Tarihi)

